Tänast lehte 8 lhk.

Toimetus: Tallinnas, Pitk uul. nr. 40. Awatud kella 9 hommikul kuni kella 8 õhtul. Toimetuse telefonid: Peatoimetaja 285. Sekretäär 5-82. Päewauudiste osakond 312. Trükikoja telefon 180.

Talitus: Pitk uul. nr. 42, telefon 4-90, awatud kella 8 hommikul kuni kella 5 peale lõunat. Abitalitused: Tartus, Suurturg 8, Wiljandis, Tartu uul., Mooseri maja, Pärnus, Rüütli uul. 41. Aadress kirjawahetuseks: „Kaja" Tallinn, postkast 28.

Igale käsikirjale tuleb saatja nimi ja aadress alla kirjutada.

Peatoimetaja A. Tupits.

Kaja

Üksiknumber 5 marka.

Põllumajandusline ajakiri „Põllumees" on aasta ja pooleaasta tellijatele maksuta kaasas

Tellimise hind:

1 kuu	postiga	— 120 marka	— postita	— 105 marka
2 kuud	„	— 240 „	— „	— 210 „
3 „	„	— 300 „	— „	— 255 „
6 „	„	— 550 „	— „	— 460 „
12 „	„	— 1000 „	— „	— 820 „

Wäljamaale 250 mrk. kuus. Aadressi muutmine 20 mrk.

Tellimisi wõtawad wastu: talitus, abitalitused, oma tellimiste wastuwõtjad ja 1518 wabariigi postkontorid. Soomes, Saksamaal, Prantsusmaal jne. wõtab iga kohalik postkontor „Kaja" tellim. wastu.

Kuulutuste hind: 1 weerul 1 millimeeter lehe teesotsas 10 marka, teksti teskel 12 marka, kuulutuse küljel 5 marka.

Nr. 128. Neljapäewal, 21. mail 1925. VII aastakäik

Terve tuloa Eestiin!

Elätöön Suomi! Elätöön heimolanfojen ystävyys ja yhteistyö!

Külaliste Tallinna jõudmine.

Täna jõuab Eestisse külaskäigule mete wennasrahwa Soome riigi president Relander. Presidendi saatkonnas sõidawad kaasa Soome wälisminister Idman, haridusminister prof. Setälä, wägede ülemjuhataja kolonel Malmberg, presidendi tsiwiilkantselei ülem Enwald, presidendi wanem adjutant kolonel Aejmelaeus-Aimä, presidendi teine adjutant leitnant Hämeen-Anttila, wälisministeeriumi protokolli ülem, saatkonna nõunik Nykopp, wälisministeeriumi poliitilise osakonna juhataja baron Yrjö-Koskinen, wälisministri sekretäär, saatkonna sekretäär Snellman ja lootsi-ameti ülem baron Wrede.

Külalised jõuawad Tallinna aurikul „Eläköön", umbes kell 4 p. l. Merele sõidawad wastu Eesti sõjalaewad „Lennuk" ja „Wambola".

Soome presidendi wastuwõtmine merel.

Wastuwõtmise korraldus merijõudude poolt.

Merijõudude poolt asuwad meriläewastiku diwisjonist m/r. m/r. „Lennuk" ja „Wambola" kell 13.30 Aegna saare S otsas.

Kui Soome jahtlaew „Eläköön" merikindlustele umbes 6 kilomeetri lähedusel on, tõstab Aegna signaali üles, mille allalaskel mõlemad miiniristlejad wälja sõidawad, et Soome riigi presidendi jahti kohata ja reidile manöötverdada. Miiniristlejad lähenewad „Eläköönile" rindriwis (üksteise kõrwal), umbes 1,5 kabeltau wahega ja lasewad Soome presidendi laewa eneste wahelt läbi.

Kohatas Soome presidendi laewa, antakse Soome presidendile merikommete järgi austawaldus, kus meriwäe orkestrid mängiwad Soome hiimni ja tekile spaleeridena riiwinemud meeskond hüüab 6 korda elagu.

Möödudes presidendi laewast, miiniristlejad pöörduwad ümber ja saadawad „Eläköönile" endises riiwistuses ja wahedistantsiga, kuid ½—1 kabeltau kauguses selle taga.

Jõudes reidile umbes 3—5 kabeltau peale sadamast, pöörduwad miiniristlejad oma ankrupiatsile.

Sadama läheduses sõidab „Eläköönile" wastu merijõudude staabi mootorpaat nr. 10, kes jahtlaewa sadama juhib, kus kaldal juba wastuwõtmiseks meriwäelased määratud.

Samal ajal sadama suu sees ankrul asuw k.-l. „Lembit" wõtab Soome presidendi laewa salutidiga wastu, mis koosneb 21 aupaugust ja riiwistunud laewa meeskond hüüab temale 6 korda elagu.

Salutidi algul sõidawad esitusmootorpaadil nr. 1 „Eläköönil" poordi Soome saadik Holsti, merijõudude juhataja meriwäekapten Salza ja merikindluste ülem kolonel Janitz.

Peale ametlikku wastuwõtmist korraldab merijõudude spordi toimkond mitteametlikult wäljasõidu abilaewadel reidile, kus seltskonnale wõimaldub wastuwõtte tseremooniat merel jälgida.

Samal päewal wahetab k.-l „Lembitu" komnder „Eläköönil" komanderiga wisiite.

Soome riigipresidendi saatmisel, mis sünnib sama pidulikult, kui wastuwõtmine, saadab Soome riigi presidendi jahti torpeedopaat „Sulew" kuni meie wetepiirini.

Peale selle on merijõude juhataja poolt lubatud Eestimaa ja Tallinna jahtklubidele Soome riigipresidenti merel wastu wõtta, kusjuures jahid koguwad Wiimsi tuleliini ja Põhja muuli wahelisele weealale, wõimalikult Wiimsi liini läheduses, ning allpool muule.

Aurik „Eläköön" peatub

Kaupmehe sillal

merepoolsel küljel tollipawiljoni kohal. Seal ootawad külalisi wabariigi walitsuse ja riigikogu esitused. Edasi asetuwad järjekorras: sõjawäe orkester, kadettide aukompanii, kaitseliidu orkester, kaitseliidu aukompanii, seltside esitus lippudega, koolide esitus ja lastekoor. Lastekoor on 600-liikmeline. Publikumi tarwis on ruumi jäetud kaubaaidast kuni Kaupmehe silla alguseni. Kõigil tuleb kohale ilmuda wähemalt kella 3 p. l., et korralikku ülesseadmist wõimaldada.

Peale terwituste wastuwõtmist

sõidawad külalised läbi Sadama, Pika, Mundi, Raekõja platsi, Wiru, Jaani, Wabaduse platsi, Kaarli puiestee ja Kaarli tänawa Toompeale. President ühes mõlema adjutandiga asuwad korterisse riigiwanema maija, wälisminister Idman ja haridusminister prof. Setälä lossi, teised saatkonna liikmed „Peeterburi" wõõrastemaija ja ajakirjanikud „Kuld-Lõwisse". Kogu teel sadamast kuni Toompeale asuwad spaleeridena kooliõpilased, tehnikumi üliõpilased ja tuletõrjujad. Läbisõidu tee ääres mängiwad orkestrid.

Sadamasillal wõtawad wastu sõjawäe ja kaitseliidu orkestrid. Linnateenijate orkester on ülesseatud elektrijaama ees. Tuletõrjeseltsi orkestrid Rannawärawamäel ja Harjuwärawamäel, õpilaste ühendatud orkester raekojaplatsil, „Edu" orkester Wiruwärawamäel ja wig. sõjam. ühingu orkester Wabadusplatsil.

Seltsidest seatakse üles „Raudami" laulukoor Wabadusplatsile, majaomanikkude selts raatuse platsile, „Põhjala" Draamateaatri ette, „Edu" Wirumäele, „Idee" Wabadusplatsile, riigi- ja omawalitsusteenijate ühing Toompeale.

Wisiidid.

Peale korterisse asumist teeb Soome president wisiidid riigiwanemale ja riigikogu esimehele, kes kohe selle järele presidendile wastuwisiitidega wastawad.

Kell 7,30 õhtul esitatakse õrgele külalisele Eesti walitsuse juures akrediteeritud ja Tallinnas asuwad diplomaatilise korpuse liikmed. Esitlemine on wälisministeeriumi ruumides.

Kell 8 õhtul korraldab riigiwanem wälisministeeriumi ruumides lõuna presidendi auks ja kell 10,30 on samades ruumides õrgete külaliste Tallinnas wiibimise puhul riigiwanema poolt korraldatud suurem wastuwõtmine umbes 500 osawõtjaga.

Rongikäik õrwikutega.

Kell 11 õhtul on mitmed seltskondlised organisatsioonid soowi awaldanud rongikäiguna wälisministeeriumi maja ette ilmuda, et õrget külalist terwitada.

Õrwikutega rongikäiguks kogunine 21. skp. kl. 11 õhtul on Pikal uul. „Ühisklubi" ees. Osa wõtawad Tehnikumi korporatsioonid, noorsoo ühingu Tallinna osakond, majaomanikkude selts, tuletõrjeselts ja teised. Rongikäik läheb läbi Pika, Mundi, Harju ja Komandandi uulitsate kaudu wälisministeeriumi hoone ette Toompeale.

Sellega lõpeb tänane pidustuste kawa.

Pääsetähti aktusele

kontsertsaali wõib weel saada täna kella 10 peale raekojast hra Pindingilt ja homme õhtul enne aktust „Estoonia" kassast.

Tallinn külaliste ootel.

Kui eelmistel päewadel üht kui teist korraldust oodatawate külaliste wastuwõtmiseks wähemal wiisil märgata wõis, awaldus eila selleks juba igal pool elaw tegewus ja liikumine. Seati ja korraldati, mis kuidagi lohakil ehk seni unustusse jäänud.

Nii wõis siin-seal linnas liikudes igal pool uulitsate parandamist näha. Arid pesid oma waateaknaid, et nad kristal-selgelt säraksid, kuna paljude majade juures seinte luituunud osasid wärwi ehk lubjaga kaeti.

Wana raekoda tõmbas end üleni pärjaehtesse ja moodustas oma katuse äärele elektripirnidest kirja „Eläköön Suomi!" Tahab ju raekoda, kui wanem Eesti iseseisuse wõitluse tunnistaja, wääriliselt wastu wõtta hõimrahwa riigipead, kes eriliselt raekoda homme peale lõunat kella poole 5 ajal külastab ja mõneks silmapilguks tema ajaloolistes ruumidas wiibib.

Riigiwanema maja piiras end maitseliselt ehitud aiaga, et kõigile möödamineja-tele tähistada selles hoones kalli külalise wiibimist Eesti pinnal. Ka wana Toompea loss, oli wirgal käel end ehtimas, et kuulutada awalikult ja julgelt, et aastakümneid unistatud Soome sild on teostumas.

Samasugu majade kaunistamisi ja ilustamisi wõis eila pea igal pool näha. Kuna nende täielik piduriiüd muidugi alles täna kõikide silmadele awaneb.

Samuti ka waateaknad, kuhu Soome ja Eesti wärwide keskele mõlema hõimurahwa riigipeade pildid ilmuwad ühes Soome ja Eesti rahwa teiste silmapaistwamate tegelaste kujutustega.

Oma röömu tahab rahwas täielikult awaldada ja selleks teeb ta kõik, et seda kuidagi wäljendada. Läbi auwärawate tahab ta oma külalisi wiia sadamast kuni Toompeale.

Juba laewalt maandudes wõtab õrgeid külalisi wastu esimene auwärav sadama punase aida lõunapoolsel otsal. Teine terwitab neid Pika uulitsa algul, wana Tallinna siidamesse sõites, kuna kolmas neile tere tulemast ütleb Toompeale jõudes, Kaarli kiriku maja juures, Falgi tee punde lehestikus.

Kaunima mulje jätab stiililiselt ehitatud estraad Wabadusplatsil, kust külalised homme paraadil meie isamaa poegi wõiwad näha, kes walmis on kaitsma meie iseseiwust ja wabadust.

Eilsete korralduste ja elewuse järele otsustades, wõib kindlasti eeldada, et kogu Tallinn pidulehtes külalisi wastu wõtmas on.

Paraad Wabadusplatsil.

Soome wabariigi presidendi külaskäigu puhul peetakse reedel, 22. mail, kell 11.45 Wabadusplatsil suur ühine sõjawäe- ja kaitseliidu-paraad.

Paraadist wõtawad osa kõik Tallinna garnisoni wäeosad ja kaitseliidu malewa. Mängiwad sõjaministeeriumi, merewäe ja katseliidu orkestrid. Wäeosade ülesseadmine lõpetatakse kell 11.30. Kutsutud wõõraid palutakse enne paraadi algust kohal olla. Paraadi juhatab ranna-, õhu- ja sisekaitse ülem kindral-major Unt. Wastu wõtab paraadi riigiwanem Soome wabariigi presidendi juuresolekul. Paraadi kestwusel saawad sõjawäe-lennukid linna kohal tiirlema.

Paraadile kutsutud wõõrad, kes paraadiplatsile sõiduriistades ilmuwad, wõiwad sinna sõita ainult Kaarli puiesteed mööda (kõik teised platsile wiiwad uulitsad saawad sulutud). Kaarli puiestee ja Roosikrantsi uul. nurgal peab sõiduriist wabaks lastama, kes tühjalt S. Roosikrantsi uulitsat mööda ära sõidab.

Paraadil olijaid ootawad tühjad sõiduriistad koonduwad Wabaduse puiesteel, kommertskooli maja ees, kust nad pärast paraadimarsi lõppu politsei korraldusel otsekohe määratud järjekorras tribüüni ette juhitakse.

Wäeosad koguwad paraadile järgmiselt:

1. kolonn — sõjaministeeriumi orkestri saatel — S. Tartu maantee, Estoonia ja Wabaduse puiestee kaudu.

2. kolonn — meriwäe orkestri saatel — Kopli uul., Waksali ja Kaarli puiestee kaudu.

Tondil asuwad õpeasutused S. Roosikrantsi uul. mööda.

Kaitseliidu osad oma orkestrite saatel — Wene turu, Jaani uul. kaudu.

Peale paraadimarsi liiguwad wäeosad läbi linna oma asupaikadesse järgmiselt:

Tondil asuwad õpeasutused: S. Roosikrantsi uul., W. ja S. Pärnu maantee — Tondi.

1. kolonn — S. Roosikrantsi uul., W. Pärnu maantee, Tõnismägi, Toom- ja Waksali puiesteed, Nunne, Pitk ja Kinga uul., Raatuse plats, Wiru uul., Narwa maantee, Poska uul. ja edasi kasarmutesse.

2. kolonn — S. Roosikrantsi uul., W. Pärnu maantee, Tõnismägi, Toom- ja Waksali puiesteed — Kopli uul., kust üksikud osad oma asupaika edasi liiguwad.

Kaitseliitlased — S. Roosikrantsi uul., W. Pärnu maantee, Wiruwärawa puiestee — j.-s. „Kalewi" aed.

Mikspärast ??

maksate Teie asjata riidest rohkem, kui seda odawamalt osta wõite riidekaubaladust

Tschernow, Luksep & Ko,

Tartus, Kaubahoowis nr. 6/7. Telefon 156.

Soome riigipea külaskäik.

Tänawune aasta on meil rikas kokkupuutumiste poolest nii naaberriikide esitajatega, kui läbikäimise arendamise suhtes Balti riikide wahel üldse.

Meie riigi aastapäewal külastas meid Läti riigi president. Soojalt tervitas meie rahwas oma naaber- ja liitriigi esitajat ta siin wiibimise päewil. Sellele järgnes meie riigiwanema hiljutine wastukülaskäik Riiga, kus talle sama waimustaw ja Eestile igal sammul tõsist poolehoidu wäljendaw wastuwõtt osaks sai. Õigusega nimetati neid möödunud päewi tõsiseks Eesti-Läti sõprus- ja liginemispäewadeks ulatuse tõttu, mis kumbki külaskäik meie rahwaste elus, kõige laialdasemaid hulkasid kaasahaarates, omas.

Sellele järgnes Eesti riigikogu esituse külaskäik Poola parlamendile, kust meie rahwaesitajad praegu tagasisõudmisel on. Telegraafilised lühikesed teated kõnelewad meie esitajate soojast wastuwõtmisest Poolas, mis tõenduseks on, et Poola, suurem Balti riik, tõsist sõprust tunneb teiste Baltimere ranniku rahwaste wastu.

Ning praegu ootame meie omakorda armsama külalise Eestisse jõudmist. See on meie wennasrahwa riigipea, kes täna üle lahe siia jõuab, et wastata meie riigiwanema külaskäigule, mis aset leidis paari aasta eest.

Täna seab kogu Eesti end pidurüüsse, et tervitada auwäärilist külalist, kes mõneks lühikeseks päewaks Eestisse jääb. Kahtlemata kujunewad need päewad heledamateks päewadeks igale eestlasele, sest küllatulejas tervitame meie ju ühteaegu naaberrahwa lugupeetud riigipead, ja ka wanemat wenda, kes nooremat waatama tuleb. See asjaolu paneb iga eestlase sildame täna kiiremalt kui iganes tuksuma.

Eesti-Soome sidemed ulatawad kaugemasse minewikku. Ühise surve all kannatades, ei saanud läbikäimine kahe sugulusrahwa wahel aga waremalel aegadel kuigiwõrd areneda. Wõõras wõim ei sallinud seda, tehes selleks igal sammul takistusi. Kuid waatamata kõige peale, sai Eesti aastakümnete wältel Soomest kultuurilist äratust, mis üldise tähtsusega Eesti elu arendamisel, eriti rahwuslise liikumise tärkamise ja puhkemise alal oli.

Kui ilmasõja tormide järele üldisest hävituskeerust kerkis iseseisev Soome ja wabanes Eesti, meid aga enamline waenlane uuesti hävitada ähwardas, pöörduvad meie silmad loomusunnilisselt üle lahe wanema wenna poole abipalwega.

Meie ei eksinud oma lootustes. Meile tuttasid kohe üle lahe appi wennasrahwa wabatahtlikud. Tulid sadandad ja tuhandad, et aidata puhastada alles wabanenud Eestit sissetunginud waenlase rohkearwulistest salkadest.

See abi tuli peaaegu õigel ajal. Meile raskemal sõjamaapilgul, kus waenlase röövwäed suurt osa maad wallates juba Tallinna lähedusesse wälja olid tunginud.

Sellest on möödunud kõigest seitse aastat, mille wältel meile saatus nii rõõmukui murepäewi on wahelistanud, kuid 1918. a. lõpu- ja 1919. a. esimesi päewi, kus Soome abiwäed Tallinna jõudsid, ei unusta Eesti rahwas, kelle pinda nad oma werega wabastada aitasid, iialgi.

Igatepidi, jõu ja nõuga oli Soome meile meie riigi loomise raskeil päewil abiks. Soomest saime meie kitsamal ajal oma esimese wälislaenu, Soome tunnistas esimesena meie iseseisvust.

Seda toetust ja abi tahame alati tänuga meele tuletada. Selleks atwaneb meil nüüd, kus wennasrahwa riigipea oma kaaslastega meile wõõrsile tuleb, ka kõige soodsam wõimalus. Teeme siis ka omaltpoolt kõik, et kõrgetel külalistel Eestis wiibimise päewad kodustena tunduks ja armsad mälestused jätaks.

Oleme ammustest aegadest unistanud Soome sillast, mis üle Soome lahe wete kaht ühest kännust wõrsunud rahwast lähemalt ühendaks. Mitte üksi sugulustunne, lähedane keel ja kõik muu, mis meil ühine, ei hellita nende lootuste kordset teonemist, waid mõlema rahwa hilisem minewik ja ka praegunegi olukord sunniwad meid teesid otsima, kuidas ühiselt oma tähtsamaid sanume seada saaks.

Sellest on mõni aasta tagasi, kui Eesti ajakirjanikud Soomes ringreisul wiibisid. Neile korraldatud wastuwõtmisel toonitasid Soome seltskonna- ja poliitikategelased, et nad ei kujuta ette iseseiswat Soomet, kui teinepool lahte Eesti üle wõõras wõim walitsema pääseks ja et nad samuti ette ei kujuta, et Eesti iseseiswaks saaks jääda, kui Soome oma iseseiswuse peaks kaotama.

Kahtlemata on see õige seisukorra hindamine. Sellelt waatepunktilt selguwad ka sihtjooned, mille poole püüdma peaksime, selgub ühistöö wajadus, mis rõõmustawal wiisil Eesti-Soome wahekordis seni ikka aset on leidnud.

Oleme ka tulewiku suhteski selles kindlas teadmises, et meie ühised huwid kummalgi pool laht alati tarwilist hindamist leiawad.

Koostöö edeneb aga rahwaste wahel seda jõudsamalt, mida tihedam läbikäimine wastastikku, mida rohkem üksteist lähemalt tundma õpime. Soome riigipea eelseisev külaskäik Eestisse on sellepärast tähtsam sündmus Eesti ja Soome suhete arendamisel. See on tõenduseks, et Soome elawat huwi meie wastu tunneb.

Meie tervitame kõrgeid külalisi Eestisse jõudmisel ja oleme kindlad, et Soome riigipea ja ta kaaslaste Eestis wiibimise päewad Eesti-Soome sõprust mõjuwalt kinnitada aitawad.

Kitcheneri saladuslik surm.

Ilmasõja ajal 1916. aastal sai Briti sõjaminister marshal Kitchener õnnetut surma. Ta tahtis ristlejaga „Hampshire" Wenemaale sõita, kuid teel Orkney saarte lähedal läks ristleja põhja, sattudes miini otsa, nagu ametlikult teatati. Arwamine wõttis maad, et seal on tööl olnud Saksa weealune paat, mis torpeedoga „Hampshire" põhja laskis.

Nüüd on Londonis trükist ilmunud huwitaw raamat, milles kõneldakse Kitcheneri saladuslikust surmast. Autor W. Gernains toob seal muu seas ette ühe Ludendorffi kirja, milles antakse mõista, nagu oleksid Kitcheneri surmas süüdi Wene revolutsionäärid. Ludendorff kirjutab: Kitchener sai surma mitte Saksa miini ega Saksa torpeedo läbi, waid nende jõudude käte läbi, kes ei soowinud Wene sõjawäe paremale järjele tõstmist Kitcheneri juhatusel. Tsaari Wenemaa häwitamine oli juba siis otsuseks tehtud.

K-ü. Mey & Landesen

Tallinn, Wiru uul. nr. 9, kõnetr. 14-36

Apteegi-, rohu- ja wärwiladu.

Kõige paremad maalrwärwid,

kulwad ja õlis hõõrutud

Odawad hinnad! Odawad hinnad!

Spekulatsioon Kerenski rubladega Prantsusmaal.

„Matin" kirjutab, et juba paar nädalat spekuleeritakse Prantsusmaal õige laialdaselt Kerenski rubladega. Soliidsed ärid muidugi neid rahasid ei osta ega waheta, aga spekulandid petawad nendega asjatundmatuid inimesi, kes ikka weel ei kaota lootust, et wanad rahapaberid wõiwad hinnas äkki tõusta ja nende omanikke rikastada. Kui selle raha wäärtust üldse noteerida, ei tõuseks miljon Kerenski rubla praegu üle 500—600 frangi. Juba mõnda päewa aga püüawad asjast huwitatud spekulandid talle faktilist wäärtust anda, müües miljon Kerenski rubla 4000—6000 frangi eest. Näib, et Kerenski rublad tulewad kastides üle piiri, mis wiib arwamisele, et nõukogu wabrikeerimad neid ekspordi jaoks. Katsutakse Prantsuse wäikekapitaali kulul omale sissetulekuid soetada. Leht ütleb, et Kerenski rublade õige wäärtus ei ole suurem Saksa pabermarga omast. Et lõpetada rumalate edaspidist küsimist, peaks walitsus lehe arwates Kerenski rublade sisseweo Prantsusmaale ära keelama ja kergeusklikke ostmise eest ametlikult hoiatama.

Märkus riigiteenijate keskliidu märgukirja kohta.

Rigiametnikkude ringkonnast kirjutatakse meile:

Nagu ajalehtedest näha, on riigiteenijate keskliit esitanud wabariigi walitsusele mingisuguse märgukirja 70 miljoni marga jägamise asjus.

Käesolewas asjas lähewad aga mõnegi riigiteenija arwamised lahku. Wäga ebaõiglaselt on wõetud just 11.700 mrk. palgaaste ja sellest alla poole. On ju teada, et kuna 11.700 m. kuus palga saajale perekonna abiraha ei saa, palgaseaduse alusel, kuna 11.700 m. kuus palga saajatele perekonna abiraha maksetakse ja seega perekonna abirahaga kokku rohkem palka saawad kui perekonnaga riigi ametnikud, kellele 12.500 marka kuus palka maksetakse, üldiselt ei saa seda märgukirja õiglaseks pidada ning tekitab palju nurinat.

Wälisriikide osawõtmine tänawusest Tallinna näitus-messist.

Neil päewil wiibisid Tallinnas Soome tööstusringkondade esitajad hrad inf. Wiljanen ja inf. Stroehm, kelledega ka Soome osawõtmist Tallinna näitus-messist arutati. Tuldi otsusele Tallinna näitus-messist Soome kollektiiw-wäljapanekuga osa wõtta. Peaasjalikult esineks Soome — põllutööriistade ja riistadega, tööriistadega, spordiabinõudega jne.

Kollektiiw-wäljapanekuga esineb tänawu arwatawasti ka Shweitsi tööstus.

N. Wenemaa messist osawõtmise küsimus olewat wäliskaubanduse komissariaadist Põhja-Lääne kaubakojale üle antud, kes osawõtjaid tööstusorganisatsioone osawõtmiseks kogub.

Uuemad teated

põllumajanduse alalt.

Põllumajanduse peawalitsus on otsustanud wahet pidada põllumeestele antawa maaparanduse laenu määramisel, et sellega wõimalust anda ka neile laenupalwetega esineda, kellel plaanide walmistamine wiibib. On esile tulnud nähtusi, kus jõukamate kohtade pidajad ja suuremate maaparandustööde tegijad erawiisil suurema tasu eest tööde plaanid rutem kätte saawad, kuna keskseltsid wäheste tööjõududega nii kiirelt plaane walmistada ei suuda. Laenusumma on juba lõpukorrale jõudmas.

Ühispiimatalitustele on juba laenude wäljaandmine tegelikult alganud. Lähemal ajal jõutakse selgusele, kui palju antakse ühispiimatalitustele Eesti pangast ja missuguste tingimistega.

Rootsi krediidi arwel on piimatalituste sisseseadete tellimine Rootsist juba alganud. Ka tõuloomade ostu-leping on alla kirjutatud. Neid wälja walima sõidab suwel põllutööministeeriumi esitaja

Maailma kuningriigid

Lloyd Osbourne romaan.

Inglise keelest.

6

Oli öö selle lahke, aga weidi külma ajutuse katuse all mööda saadetud, ruttas Matt hommiku tulekul oma sõrmust pantima. Tal oli küll kahju sõrmusest lahkuda, aga polnud parata, sest muud nõu üle ei jäänud. Tal polnud isegi mantlit, aga jaanuarikuu oli käes ja ilmad olid külmad. Ei olnud Mattil ka kõige hädapärasemaid asju — ei hambaharja ega teist särki pesu wahetamiseks. Et hoida ära petmist sõrmuse pantimisel, otsustas ta seda tehes kõige suuremat ettewaatust tarwitada, sest kuigi tal oli kalliskiwide asjus wäga wäike teadmine, näis tema sõrmuse rubiin olewat haruldaselt puhta hiilgega, mis pidi maksma kõrget hinda.

Ta otsustas astuda kõige suuremasse ja toredamasse kalliskiwide kauplusse ja küsida sealt asjatundlikku nõu. Sellest oli küllalt, kui nad nimetasid kalliskiwi wäärtuse. Matt tundis San-Franciskot hästi ja walis selleks wälja Snood ja Hargreavsi kalliskiwide kaupluse. Tema sisseastumine, mida ta püüdis teha nii tähelpanematult kui wähegi wõimalik, pani selle hiilgawa asutuse liikwele. Kui Matt jäi esmalt ühe sõrmusekasti ette seisma, et ninna pärast särawate kalliskiwide osakonda, müksas talle üks härrasmees kõwasti külge ja seni kui see end wabandas, kobas kellegi käsi seljatagant ta taskuid, nagu oleks sealt loodetud leida rewolwrit ehk pommi. See kõik oli tehtud nii kiirelt ja külmawereliselt, et Matt jõudis waewalt selgusele, milles asi õieti seisis. Wõttis paar minutit, enne kui ta taipas, et teda kahtlustati röövimise katsuses. Suur peegel andis talle mõistatuse wõtme, sest seal nägi ta täies pikkuses missugune hulguse wälimus tal oli. Peeglist waatasid wastu pruuniks päewitanud nägu, tortis juukseid ja määrdinud riided. Järgmise pilguga nägi ta kahwatanud äriteenijaid end walwawat ja osa nendest ukse lähedal wahti pidawat, et tal põgenemise teed eest kinni panna.

Ta punastas sügawalt, rohkem häbist kui wihast ja läks — ikka weel kaupluse salapolitseinik kannul — ligema äriteenija poole.

„Ma olen kapten Broughton hukkunud purjekalt „North Starilt", selgitas ta. „Kõik, mis mul oli, läks ühes laewaga põhja, wälja arwatud see sõrmus siin. Ma oleksin rõõmus, kui nimetaksite mulle selle sõrmuse hinna, et pandimajade pidajad ei saaks mind petta."

„See on waewalt meie ala," sähwas äriteenija. „Asjade wäärtuse hindamine on omaette äri ja — —"

Üks paljapealaega wanaldane mees lõpetas kahekõne. Näidates oma iseteadliku ülespidamisega, et wõim allus siin temale, küsis ta, milles asi seisab. Kui talle oli selgitatud, wõttis ta sõrmuse, waatles seda imestades ja küsis Mattilt, kas sõrmus kuuluwat laewameestele, keda postiaurik oli merel päästnud.

„Jah," wastas Matt naeratades, „ja kuigi wälimus räägib mu wastu, ei ole ma ometi ei waras ega rõõwel."

Mehe karedad näojooned sulasid seda kuuldes ja ta palus Matti astuda oma erakontori.

„Mu nimi on mister Snood," ütles ta. „Ma olen selle äri juht ja osanik."

Niipea, kui nad olid erakontoris istet wõtnud, hakkas mr. Snood sõrmust hoolikalt uurima.

„Kust saite selle?" küsis ta äkki, lüües Matti näole terawa pilgu.

„See kingiti mulle."

„Lubage pärida, kelle poolt?"

„Mu peremehe — hukkunud laewa omaniku poolt."

„Miks andis ta selle sõrmuse teile?"

„Ma lahkusin ta teenistusest. Olin temaga hulk aastaid wäga sõbralikus wahekorras. Ta pidas minust palju lugu ja kinkis enne lahkumist mulle selle sõrmuse mälestuseks."

„Ta on siis wäga rikas mees, see teie laewaomanik?"

„Oh, muidugi, wäga rikas."

„Siis teil pole põhjust kahelda, et ta oli omandanud selle sõrmuse — ee — seaduslikul teel?"

„Keegi, kes teda tundis, poleks selle üle iialgi kahelnud. Selle mehe aususe juurs kahelda oleks olnud lihtsalt wõimata."

„Te peate mind nende küsimiste pärast wabandama," jatkas mr. Snood lahkemal toonil. „Te teate, et ettewaatus on ikka kõige parem abinõu. Ja siis — ka teie oma huwides on parem karta kui kahetseda. Kas pole tõsi?"

„Otse nii," wastas Matt lootes, et mr. Snood läheb nüüd asja enese juure.

„Ma ütlen teile, mis teha," jatkas ärimees kaheldes ja uuris jälle nähtawa imetlusega sõrmust. „Ei taha tõendada, et teile ei tehtaks mujal paremat pakkumist, kuid omalt poolt wõime teile tuhat dollarit ette maksta, mille pealt maksatsite meile seitse protsenti. Peale selle anname lubaduse sõrmust 5500 dollari eest kas nüüd ehk hiljem ära osta."

See oli palju rohkem kui Matt oli üldse unistanud. Ta ahmas imestusega õhku. 5500 dollarit! Noormees oli mõtelnud paari tuhande peale, kartes sealgi juures palju liialdada. 5500 dollarit — see oli ju terwe warandus! Aga, et ta ei tahtnud sõrmust üldse müüa, ehk olgu siis, et wiimase häda sunnil, otsustas ta ikkagi wõtta sõrmuse peale ainult tuhat dollarit käsiraha. Suuremat käsiraha saades oleks ka selle protsendid olnud kõrgemad ja wõinud tal kergesti üle maksujõu tõusta, mis oleks tähendanud sõrmuse lõpulikku kaotamist. Ta selgitas oma kahtlusi mr. Snoodile ja wiimaks leppisid nad kokku tuhandedollarlise käsiraha peale, kusjuures Matt omandas õiguse sõrmust igal ajal, kui ta seda soowis, suurema summa wastu ära müüa.

(Järgneb.)

Soome president Eestis külas.

Karl Gustav Idman,
Soome wälisminister.

Emil Nestor Setälä,
Soome haridusminister,

Sündinud Tamperel 1. detsembril 1885, tema isa oli arstiteaduse nõunik. Idman astus ülikooli 1904, sai õigusteaduse kandidaadiks 1910 ja doktoriks 1914. On õppinud peale Helsingi ülikooli Lausanne, Brüsseli, Pariisi, Londoni ja Peterburi ülikoolis rahvusvahelist õigust. Ta oli rahvusvahelise õiguse dotsendiks Helsingi ülikoolis, siis nõunikuks Soome riigisekretariaadis Peterburis, astus 1918. aastal Soome wälisesituse teenistusesse ja sai 1919. aastal Soome saadikuks Kopenhaagenis. Tulenheimo walitsuses on Idman wälisminister.

Lauri Kristjan Relander,
Soome wabariigi president.

Soome wabariigi president Lauri Kristjan Relander sündis 31. mail 1883 Kurkijokis, kus tema isa oli põllutöökooli direktor. 1901 astus härra Relander ülikooli filosoofia teaduskonna põllumajandusosakonda ja lõpetas ülikooli 1905. Järgmisel aastal sooritas tulewane president Mustjala põllumajandusinstituudis agronoomi eksami. 1907—1908 wiibis ta walitsuse stipendiaadina wäljamaal, täiendades ennast eksperimentaal-põllumajanduse ja taimeparanduse alal. Soome tagasijõudmisel jatkas ta teaduslikka uurimisi, esitas 1911. aastal doktori wäitekirja, sooritas 1912. a. doktori eksami ja promoweeriti doktoriks 1914. aastal. Ta on suure hulga teaduslikkude ja populaarteaduslikkude töode autor.

Oma teaduliku töö kõrval leidis härra Relander aega ka tegelikule õpetööle ja seltskondlisele tegewusele. Ta tegutses assistendina mitmesugustes põllumajanduslistes õpeasutustes ja katsejaamades, oli 1918—1920 põllumajanduse peawalitsuse seemnesisseweo osakonna ülem ja pidas loengud mitmesugustel põllumajanduslikkudel erikursustel.

Poliitikast hakkas president osawõtma õige warakult. Juba 1909. aastal waliti tema maaliidu erakonna nõukogu liikmeks, 1910. aastal Ida-Wiiburi walimisringkonna poolt seimi liikmeks. Rahwasaadikuna oli tema 1918. aastal eduskunna hariduskomisjoni esimees ja 1919—1920 eduskunna esimees. Sellel kohal wõitis härra Relander oma kindla ja wastutuleliku ülesastumisega kõikide erakondade lugupidamise. Tema erakonna tegewus pidi mõneks ajaks katkema ta walimise tagajärjel Wiiburi lääni maahärraks. Siin oli härra Relanderil raske ülesanne täita, ajub ju Wiiburi lääni naabruses Wenemaa. Raugemata energia ja osawus aitasid sellest ülesandest nii heade tagajärgedega üle saada, et härra Relanderi kohaseks peeti kogu riigi etteotsa astuma.

16. weebruaril s. a. waliti Dr. L. K. Relander Soome wabariigi presidendiks, missuguste ametikohuste täitmisele ta asus 1. märtsil.

Mis puutub härra Relanderi eraelusse, siis tähendame, et ta abiellus 1906. aastal neiu Signe Maria Östermaniga. Sellest abielust sündisid kaks last — tiitar Maija-Liisa ja poeg Ragnar Olavi Kristjan.

Emil Nestor Setälä,
Soome haridusminister, on sündinud Kokemäel 27. weebr. 1864, kus tema isa põllumees oli. Astus ülikooli 1882, sai magistriks 1885, doktoriks 1887, Helsingi ülikooli dotsendiks 1887 ja Soome ning sugukeelte professoriks 1893. Setälä on teinud palju õpeteekondi Euroopa ülikoolidesse ning teaduslikka uurimisreisisid Soome sugukeelte arengu selgitamiseks. Üliõpilase põlves oli ta korporatsioonides juhtiwaks jõuks, niiüd on ta oma eriala teaduslikkude ühingute ja asutuste juhiks olnud juba kolmkümmend aastat, ülikooli esitaja mitmel Soome kirikukongressil, parlamendi liige alaliselt üle kahekümne aasta, mitmel korral walitsuse liige ja haridusminister, Soome asja ja liikumise üks ähtsam juht. Setälä on wäga laialdane ja usi wäljawaateid awanenud elutöö seljataga. Ta on mitmete wäljamaa teaduslikkude asutuste liige ja auliige.

Iseseiswuse tulek Soomes.

Wabaduswoitlus ja riigi loomine.

Ilmasõja lahtipuhkemise ajal oli Wene walitsus parajasti ägedasti tööl, et Soome wabadusi ja sisemist iseseiswust wägiwallaga maha tallata, kõigi seaduste ja põhiseaduste wastu. Ilmasõda pani selle poliitika ajamise seisatama ei toonud aga muidu pea mingit olulist muudatust Soome poliitilises seisukorras. Soome ei wõtnud sõjast aktiiwselt osa, seisis sõja tallermaast kaugel, ometi hakkas sõda ajajooksul ka seal end teratwalt tunda andma, nimelt majandusliste raskuste läbi.

Kui Wenemaal rewolutsioon lahti läks, muutus seisukord Soomes otsekohe. Kurikuulus kindralkuberner Seyn wõeti wangi ja saadeti Peterburi. Wene ajutine walitsus tunnistas kõik surweabinõud tühjaks ja lubas Soomele anda täielikku iseseiswuse oma sisemiste asjade korraldamises. Kewadel 1917 jõudis Siberist tagasi sinna ajumisele saadetud Per Svinhufvud, endine maapäewa president. Tema seisis selle woolu eesotsas, kes juba mõnda aega olid uurstanud Soome täielikust poliitilisest iseseiswusest. Sügisel moodustas ka kodanlise walitsuse — sotsialistid jäid ise sellest eemale ja kui enamlased Wenemaal wõimule pääsesid, kuulutas tema 4. dets. 1917 Soome iseseiswuse wälja. Paar päewa hiljem, 6. detsembril (on niiüd ametlikuks rahwuspühaks saanud) kiitis parlament iseseiswuse wäljakuulutamise heaks.

Wene nõukogude walitsus tunnustas küll ilma pikema jututa Soome iseseiswust, aga tema punased wäed ei mõelnudki maalt lahkuda, waid nad märatsesid seal edasi järjest suurema hoolimatuse ja toorusega. Suur osa Soome sotsialistlisest erakonnast soowis koguni Wene enamlaste alalejäämist ja ajas tihti nendega üheskoos asju. Punastele wäesõjadele muretseti sõjariistu kätte wäga rohkel hulgal. Maapäewal läksid kokkupõrked sotsialistide ja kodanlaste wahel järjest teratwamaks. Nowembril kuulutasid sotsialistid üldstreigi wälja, mis ajal punane terror maad wõttis, rohkesti ohwrid nõudes.

Keset neid sisemisi raskusi, mis ähwardasid noore riigi juba algul hukka saata, tuli walitsusel nõutada Soome iseseiswuse tunnustamist wälisriikide poolt. Tema sammud sel sihil õnnestusid. Esimestena tunnustasid Soome iseseiswust Skandinaawia maad, siis Prantsusmaa ja Saksamaa. Hiljem tegid sedasama Suur-Britannia, siis Ameerika Ühisriigid, Itaalia, Jaapan ja teised.

Jaanuari lõpul 1918 kiskusid sotsialistid wõimu oma kätte. Maapäew jättis oma töö seisma, senat läks laiali, rahwakomissarid astusid senati asemele. Punaste wõim ulatas ainult Soome lõunapoolse osa peale, põhjapoolne osa seisis walgete käes. Seaduslik walitsus asus Waasa linnas töole, kuhu ka osa senati liikmeid kogus.

Seal põhjas loodi suure rutuga, ei millestki, uus rahwawägi, kindral Carl Mannerheimi juhatusel, kellele appi astusid ka mõned wabatahtlikud Rootsist. Helsingi tööliste ja soldatite nõukogu andis teada, et Wene nõukogude wabariik seisab Soome „walgetega" sõjajalal. Kui Soome wabatahtlikud, kes sõja ajal Saksamaale läksid sõjawäelist eriharidust saama, sealt kodumaale jõudsid, hakkas Mannerheim oma wäesõdadega lõunapoole tungima, et punaseid maalt wälja tõrjuda.. Hoolimata sellest, et Mannerheimil wäga kehw relwastus oli, tungis ta wõidurikkalt edasi. Kuna aga karta oli, et wabadussõda wäga pikale wenib ja liig kalliks maksma läheb, palus walitsus Saksamaalt abi. Abi tuli. Kindral von der Goltz jõudis oma meestega 4. apr. Hangösse. 12.—13. aprillil kihutati punased Helsingist wälja ja sama kuu lõpul oli juba pea kogu Soome punastest puhas.

Maapäew asus jälle tööle, sotsialistid, peale ühe, puudusid sealt, mässust osawõtmise pärast. Riigipeaks waliti senati asepresident Svinhufvud. Uue põhiseaduse wäljatöötamisel arutati küsimust, kas Soome peab olema wabariik, wõi kuningriik. Maapäewa kodanliste liikmete keskel oli monarhistline wool tugewam, ja oktoobri algul tehti otsuseks, Soome kuninga troonile kutsuda Hesseni prints Friedrich Karl. Sellele kawatsusele tõmbas kriipsu peale Saksamaa raske lüüasaamine ilmasõjas.

Detsembril 1918 lahkus Svinhufvud ametist. Demokraatlik-wabariikline wool kaswas tugewamaks ja see seadis riigipea kohale ajutiselt kindr. Mannerheimi. Märtsil 1919 wõeti uued maapäewa walimised ette: kodanlased said 120, sots.-demokraadid 80 kohta. Juba juulikuul wõttis maapäew wastu uue demokraatlik-wabariiklise põhiseaduse, mis praegu maksew. Soome on wabariik, tema eesotsas seisab wabariigi president, walitaw 6 aasta peale.

Kohe pärast seda, 25. juulil 1919, waliti esimeseks wabariigi presidendiks professor Kaarlo Juho Stahlberg. Tema juhatuse all tehti kewadel 1920 Tartus rahuleping Wene nõukogude wabariigiga. Selle rahulepingu läbi sai Soome enesele waba tee wälja Põhja-Jäämere äärde, kus on temal niiüd sadam, mis kinni ei külma.

Walimised aprilli algul 1924 ei toonud maapäewa koosseisus suurt muudatust. Kodanlased wõitsid kaks kohta juure ja wiisid läbi 122 kandidaati, kuna sotsialistid pidid leppima 78 kohaga.

Poliitilised erakonnad Soomes.

Soomes on poliitilised erakonnad wäga kujunenud pikemate aegade jooksul, sellepärast jõuliselt kaunis püsiwad. Wäikest riihmi, mis üle öö tekiwad ja kaowad, seal ei tunta, waid tegemist on ainult 6 erakonnaga. Soome kodanlased seisawad kolmes erakonnas, rootslased ühes, ja sotsialistidel on kaks woolu.

Paremal tiiwal asuwad Rootsi rahwaerakond ja Soome rahwusline koonduserakond, mõlemad alalhoidlised. Rootsi erakond peab riigi üldhuwide kõrval eriti teratwalt silmas Rootsi wähemusrahwuse huwisid ja kultuuri. Rootsi aadel, suurmaaomanikud, töösturid, rahamehed seisawad seal. Erakonna juhtidest tuleb nimetada Georg Schaumann, prof. Estlander, A. Palmgren, end. minister Prokope jne. Erakonna häälekandjaks on „Hufvudstadsbladet", wäga mõjukas, ka Soome ringkondades palju loetaw leht. Rootslaste esitajate arw maapäewal on kõikunud 22 ja 26 wahel. Praegu on nendel 23 kohta. Wälispoliitikas seisawad rootslased kindlalt Balti liidu loomise wastu ja otsiwad läheneist Skandinaawiaga.

Rahwusline koonduserakond on asutatud sügisel 1918. Tema tuumaks jäid wanasoomlased, kellele üks osa noorsoomlasi juure tuli. Erakonnas on palju haritlasi ja rahamehi. Juhtideks on riigimehed Rafael Erich, Lauri Ingman, E. Setälä, Paavo Wikkunen. Erakonna häälekandjaks „Uusi Suomi", kus ka Mannerheim kaastööd teeb. Erakonnal on maapäewal 38 kohta (liikmete üldarw maapäewal alati 200).

Keskel asuwad edumeelne erakond ja maaliit, mõlemad täitsa demokraatlised. Esimene nendest on samuti asutatud sügisel 1918. Edumeelse erakonna asutajateks olid peaasjalikult noorsoomlased. Erakonna programm nõuab põhjalikka sotsiaalseid ja poliitilisi uuendusi. Juhtiwateks jõududeks on riigimehed Wennola, Stahlberg, Erkko, Holsti, Nyti. Häälekandja „Helsingin Sanomat" wõistleb lugejate arwu poolest „Uusi Suomiga".

Maaliit asutati 1919 ja on sestsaadik jõudsasti kaswanud. Praegu on ta kõige tugewam kodanline erakond, maapäewal on temal 44 kohta. Maaliidu ümber on astunud wäikepõllumehed, põllutöölised, kooliõpetajad, wäikekaupmehed maal. Radikaalse programmi poolest läheneb maaliit mõõdukatele sotsialistidele, läheb aga wiimastest lahku selle poolest, et ta kannab selget rahwuslist wärwi ja wihkab endist weritwaenlast Wenemaad. Erakonna juhiks on häälekandja „Ilkka" peatoimetaja S. Alkio. Endine peaminister Kjosti Kallio on maaliitlane.

Paremal tiiwal asuwad sots.-demokraadid ja kommunistlise wärwiga töörahwa erakond. Wiimane wiis 1922. aastal maapäewa walimistel 27 kandidaati läbi, kuid kaotas minewal aastal nendest kohtadest iihe kolmandiku, mis tunnistust annab meelcolu kaineneimisest Soome tööliste keskel. Sots.-demokraatidel, kellel ilmasõja ajal oli maapäewal 87 kohta, peatwad niiüd leppima 60 kohaga.

Riigikogu esimehe küsimus.

J. Tönisson kaalub, kas lahkuda.

Teatawasti esitas hiljuti riigikogu liige Uibopuu (rahwuswab.) riigikogu wanematekogule teadaande, kus ta nõuab, et demokraatlise liidu nimel walitud esitajad ümber walida tuleks, kuna demokraatline liit wahepeal ära lagunenud on. Seda wajadust rõhutab Uibopuu oma kirjas ka riigikogu esimehe J. Tönissonigi suhtes, kelle kohta ka mõne teisegi rühma häälekandjad sedasama on toonitanud.

Riigikogu juhatus oli kirja wanematekogule edasi saatnud, korraldust tehes, et wanematekogu kesknädalal, 27. mail küsimuse kaalumiseks kokku tuleks.

Nüüd oli J. Tönisson eile äkki ja ootamata rühmade esitajad oma juure kutsunud, kus ta oma usalduse küsimuse üles seadis, rõhutades, et ta wastasel korral riigikogu esimehena Soome külalisi wastu wõtta ei saawat ja otsejoont esimehe kohalt tagasi astuma pidawat. Nõudis rühmade esitajatelt teatamist, kuidas need tema tegewuse peale waatawad.

Rühmade esitajad teatasid üldiselt, et kuna riigikogu juhatuse teadaande järele küsimus alles tulewal kesknädalal wanematekogus arutamisele oli määratud, ei ole rühmad praegu, kus riigikogu pealegi laiali, weel seisukohta wõtta saanud. Sellepärast ei saanud need, kes kokku olid tulnud, ka rühmade seisukohti wäljendada.

Arwati aga, et J. Tönisson wõib külalised wastu wõtta, kuna selleks ju mingisugu takistusi ei wõiks olla.

Läänemaa keskkooli ja seminaari ülewaatus.

Läänemaa wajab uut keskkooli-hoonet.

Haridusministri seletused.

Läänemaa seminaari ja Haapsalu ühisgümnaasiumi ülewaatusel 18. skp. saadud muljetest rääkis haridusminister B. Rahamägi ajakirjanduse esitajaile eila muu seas järgmist.

Keskkoolide poolest on Läänemaa Eestis kõige waesem. Terwe maakonna kohta on üksainus keskkool (Haapsalus). Siia peawad käima ka Hiiumaa õpilased. Sel põhjusel paluwad Hiiu-Kärdla elanikud Kärdlasse 1. ja 2. keskkooli klasse awada. Waewalt on see aga rahapuudusel teostataw. Kuiwõrd taga seisab Läänemaa keskkoolide mõnususe poolest teistest maakondadest, seda tõendawad järgmised arwud:

Iga 1000 elaniku kohta tuleb keskkooli õpilasi Harjumaal (ühes linnadega) 24 Walgamaal 23, Tartumaal 20, Wiljandimaal 20, Wirumaal 16, Järwamaal 14, Pärnumaal 12, Wõrumaal 9, Saaremaal 8, Petserimaal natuke üle 5, **Läänemaal aga 5 õpilast.**

Läänemaa keskkoolis õpib praegu 251 õpilast. Kool töötab neljas üksteisest kaugel seiswas majas, nendest ainult üks hoone nõuetele wastaw. Teised majad poolpimedad, talwel külmad — lapsed suruwad raudahju ümber jne. Riigil tuleks toetust anda Läänemaale uue keskkooli maja ehitamiseks. Haridusministeerium kawatseb tulewa aasta eelarwesse selleks tarwiliku krediidi wõtta.

Õpetöö tagajärgedega wõis kõigiti rahule jääda. On näha, et kooli juhatus kindlates ja osawates kätes seisab.

Läänemaa seminaaris käis hra Rahamägi esimest korda. Seminaari suurejooneline hoone ja mitu kõrwalehitust waldawad esiteks mõjurikkalt. Saabub mulje, et sarnaste awarate ruumidega seminaare wähe leidub. Kuuldawasti ei olewat ka Soomes ühelgi seminaaril nii laialdast hoonet.

Kuid, nagu paljude riigi ettewõttel tehtud majade juures, leidub siin lähemal silmitsemisel mitugi puudust, mis lubab järeldada, et küllalt hoolega pole ehitatud, et töö järelwalwe on nõrk olnud jne. Eriti paistawad mitmed puudused silma endise mõisahoone osas: katused lasewad läbi, müürides praod, krohw langeb maha jne. Tööde ettewõtjaks Läänemaa seminaari juures olnud lühikest aega isegi tuntud mässumees Reinkubjas. Ehitajatel on aga kautsjon kinni peetud ja sellest tasutakse kõik parandused. Riik kahju ei saa.

Õpetöö tulemuste poolest on aga Läänemaa seminaar lühikese ajaga hästi edasi jõudnud. Kooli sisemine kord, õpilaste meeleolu jne. annab kõigiti meeldiwa mulje. Läänemaa seminaar näib kodumaa koolide hulgas üks parematest. Eriti laulu- ja muusika õpetus on seminaaris heal järjel.

Haridusminister on weendunud, et meil wähemalt esialgul seminaarid praegusel kujul alles tuleksid jätta, wälja arwatud Tallinna seminaar, mille ümbermuutmise kohta wastaw seaduseelnõu esitatud. Seminaaride juhatajate leidmine teeb esialgul raskusi, kuna nendelt õige palju kogemusi ja tööd nõutakse.

Nii peajoontes haridusministri seletus.

Omalt poolt peame jällegi märkima, et Läänemaa keskkooli õnnetu seisukord ja selle maakonna keskhariduse õredus wäga õpetlikuks näiteks on, kui ebaühtlaselt ja juhuslikult meil keskkoole asutati: kes aga nobedam nõutama ja raha küsima oli, see keskkooli sai. Nii ehitasid ja awasid neid üksikud kihelkonnad ja wäikesed alewidki. Samal ajal jäi terwele Läänemaale Hiiu-, Muhu- ja Wormsi saartega ja mitme alewiga üksainus keskkool ja seegi wiletsate ruumidega mõõda Haapsalu linna laiali.

Omalajal kawatseti Läänemaa seminaar ehitada Haapsalu linna keskele n. nimet. „krahwi aeda". Selle suure pargi eest nõudsid krahw de la Gardie pärijad 18 miljoni marka ühes lossiga. Praegusele kohale läks seminaari ehitamine märksa kallimaks ja head maja ei saadudki. Peeti waid kinni põhimõttest, et seminaar peab linna läheduses maal asuma, kuigi see wäike Haapsalu mingi suur-linna pahedega seminaari poleks rikkunud. Ehitamist linna keskele pooldas ka haridusministeerium.

Nüüd on „krahwi aed" kadumas wäikeste alewimajakeste alla. Linna ilusam park häwineb. —e—

Kas otsitakse Eestile tallaletungimiseks põhjust!

Misfuguste waleandmetega Wenes opereeritakse.

Kohaliku Wene saatkonna juures asuwa ajakirjanduse büroo poolt on meile järgmine teade saadetud:

„Puudutades ajakirjanduse teadet, et Eesti kawatsewat Inglismaale Saaremaa ja Hiiu saare rendile anda, teatas sõjarewoluutsioonilise nõukogu esimees Frunse, et kui see teade tõele wastab, ei saa SSR, kes ei taha Eesti sisemistesse asjadesse segada, sarnasest sündmusest ometi mööda minna, ilma et ta selle peale waataks kui otsekohese wäljakutse peale nõukogude Wene aadressil. Frunse tähendas, et niisugune samm Eesti poolt tähendaks teoreetiliselt seda, et sellega Inglise sõjajõududele antaks wõimalus otsekoheste sammude astumiseks SSR wastu: Inglise soomuslaewad wõiks 24 tunniga Kroonlinna alla ilmuda ja aeroplaanid poolteise tunniga Moskwa kohale jne."

Nii kõlab Rosta telegramm, millest näha, misfuguste wõtetega Wenes eestiwastast meeleolu luua katsutakse. Selle juures toetatakse enamlise ajakirjanduse poolt lahtilastud kuulujuttudele, millest eestlased ise undki näinud ei ole, nagu seda on jutt Saare- ja Hiiumaa rendile andmisest inglastele, mis ju täielik absurd.

Jääb küsida, mis eesmärgiga niisuguseid naeruwäärseid kõmujutte Wenes laiali laotatakse?

Soome ajakirjanikkudest

jõudsid Eesti-Soome pidustuste puhuks Tallinna Soome telegraafi agentuuri esitaja hra Hukkinen ja „Uusi Suomi" poolt toimetaja hra V. Joensuu.

Wäljamaa ajakirjanikkudele Kuresaares

maksuta mudawannid.

Kuresaare muudasupelusasutuste omanikud awaldasid nõusolekut, mõnedele wäljamaa ajakirjanikkudele maksuta mudawannide andmiseks, et sellega neile wõimaldada kergematel tingimistel Kuresaares terwisparanduse oludega tutwuneda. Wälisministeerium teatas sellest muu hulgas Soome ajakirjanikkude liidule, kust niiid wastus saadi, et Soome ajakirjanikud sarnase kergenduse tänuga wastu wõtawad. Käesolewal aastal sõidawad Kuresaare toimetaja Aimo Halonen Joensuust, magister Albert Paabilainen Kuopiost, toimetaja Emil J. Helle Wiiburist, magister Jalo Ansas Kokkolast ja toimetaja Arnold Laurel Kakisalmest.

Veel 4 tundi,

nimelt reedel, 22. mail kl. 9—11 ja pühap. 24. mail kl. 9—11, mil wõimalik on o/ü. Draamateatri rahalise loterii tähti omandada Tallinna Pea- ja Sadama postkontorist. Rutake!

Maaparanduse tööd edenewad kiirelt.

Põllutööministeerium nõuab krediitide awamist.

Maaparanduse laenudeks on põllutööministeeriumil minewa aasta ülejäägina ette nähtud 25 miljoni ja 1925. a. eelarwes 42½ miljoni marka. Sellest on põllutööministeerium tänawu aasta 10 miljoni laenudena wälja annud. Et maaparanduse tööde läbiwiimiseks praegu aeg kõige soodsam, siis, nagu kuuleme, on ka määratud laenude wäljaandmine elaw. Kuna laenude wäljaandmine normaalselt edenema peab, siis on põllutööministeerium palunud selleks otstarbeks kohe awada 5 miljoni marka.

Õpetaja wahetus.

Paistu kogudusse õpetaja Sildmann on konsistooriumi poolt tema ensse palwel omalt kohalt wabastatud ning läheb Lätimaale Marienburgi Eesti kogudusse õpetajaks.

Wene saadik Petrowski

sõitis eila õhtul Moskwa.

Pariisi pangamees Rotschild

tuleb sel suwel oma jahtlaewal Balti merde lõbureisile ja külastab ühtlasi Balti riikide pealinnasid.

Asunikud tahawad inwentaarilaenude pikendamist.

Märgukiri põllutööministeeriumile.

Asunikkude-riigirentnikkude liidu juhatus on märgukirjaga põllutööministeeriumi poole pööranud, milles 15. maiks tasumisele kuuluwate laenude pikendamist palutakse. Põhjuseks tuuakse ette, et mõõdaläinud aasta talwilja ikaldusse tõttu on majapidamistel söögiwilja ostmise pärast erilisi wäljaminekuid olnud. Pealegi on mõju awaldanud ka mõõdaläinud aasta luneta talw, mis ei wõimaldanud ainete turule toimetamise ja wedudega sissetulekuid leida. Ühtlasi on asunikkude liit arwamisel, et inwentaarilaenusid üksikutel ja ainult põhjendatud juhtumistel wõiks pikendada.

Tagasimakstud kalameeste laenud uuesti samaks otstarbeks.

Nagu kuuleme, esines põllutööministeerium wabariigi walitsusele ettepanekuga, kalameestelt tagasi tulnud laenusummasid uuesti samaks otstarbeks wälja anda laenu tarwitajatele kalameeste ühingutele. Wabariigi walitsuse poolt 16. mail 1923. a. wastu wõetud määruse alusel kalameestele laenuks antud ja laenusaajate poolt seni tagasi maksetud summad, mis seni riigi sissetulekute arwele weel ülekandmata ja ühtlasi ka need summad, mis 1925. a. kestel tagasi maksetakse, kuuluks põllutööministeeriumi ettepaneku järele uuesti wäljaandmisele.

Uueks Tartu praostiks

kinnitati konsistooriumi poolt, arwates 16. maist, Peetri kogudusse 1. pihtkonna õpetaja Rutopõld.

Otsekohene raudteeühendus Inglismaa ja mandri wahel.

Berliin, 20. mail. Nagu Londonist teatatakse, kawatsetakse sügisel otsekohene raudteeühendus Inglismaa ja Euroopa mandri wahel jalule seada. Raudteerongid weetakse parwedel Harwich'ist Zeebrügge'isse ja Doverist Calais'sse ning ümberpöördult.

Kommunistide wangistamine Lõuna-Slaawias.

Ametiasutused walju walwe all.

Berliin, 20. mail. Nagu Belgradist teatatakse, olewat Lõuna-Slaawia walitsuse käsul paljud kommunistid kinni wõetud ühenduses ilmsiks tulnud wandeseltsiga Lõuna-Slaawia kuninga ja walitsuse wastu. Kuninglik palee, skuptshina, samuti ka paljud teised riiklikud hooned on walju wahi alla seatud.

Rahwuswahelise töökonwerentsi awamine.

Pariis, 20. mail. Genfist teatatakse: Benesh waliti rahwuswahelise töökonwerentsi esimeheks. Omas kõnes tähendas Benesh, et konwerentsi töö, ehk küll puhtsotsiaalne ja majanduslik, on rahwasteliidu rahutöö täienduseks.

Suur torm Indias ja Greekas.

London, 19. mail. Madrasist teatatakse: Suur torm möllab India idaosal. Raudtee on rikutud, telegraafi traadid maha kistud. Palju karja on hukkunud.

Pariis, 20. mail. Ateenast teatatakse: 48 tundi kestnud torm ja äike sünnitasid suurt kahju Greeka wiljapõldude'e. Uputuse tagajärjel on mõnes kohas palju karja hukkunud.

Wiinis kõrgem kool suletud.

üliõpilaste rahutuste pärast.

Berliin, 20. mail. Wiinist teatatakse: Alaliste tülide tagajärjel kristlikkude ja juudi üliõpilaste wahel suluti Wiini tehnoloogia instituut, kuna wõimud tõsiseid korratusi kartsid.

Läti loodab Ameerikast laenu.

Riia, 20. mail. Ameerika rahameeste rühm, kes Poola wälislaenu realiseeris, peab praegu Läti pankadega läbirääkimisi kapitaalide mahutamise asjus.

Tuli maa-alusel raudteel.

London, 19. mail. New-Yorgist teatatakse: Siinsel maa-alusel elektriraudteel lühikeühenduse tõttu tekkinud tule tagajärjel tõusis reisijate keskel kole kabuhirm. Reisijad, kes hirmu mõjul mõisteise kaotasid, tungisid waguni uste juure. Kuna ukse aga automaatliselt sulutud olid, hakkasid hirmust meeletud sõitjad akende kaudu wälja tungima, üksteist jalgade alla sõtkudes. 75-est haawatust on 30 haigemaija paigutatud, kelledest kahel eluootust ei ole.

Siiditoll Inglismaal.

London, 19. mail. Warakantsler Churchill teatas alamkojas wastawate küsimuste peale, et siidi ja kunstsiidi tolli ei wõeta mitte siidiriiete pealt, mida reisijad maale sisse sõites seljas kannawad.

Hiigla metsapõleng Saksamaal.

Berliin, 19. mail. Hiigla metsapõlengu tagajärjel Pommeris Naugardi kreisis häwines 15.000 morgenit metsa (see on umbes 3485 tiinu).

Uus rekord autosõidul.

Berliin, 20. mail. Pariisist teatatakse: Autodroomil Pariisi läheduses saawutas Inglise wõidusõitja Gillett uue ilmarekordi, sõites oma autoga 24 tunniga 3137 kilomeetrit.

Hudsoni mälestussammas Londonis.

London, 19. mail. Täna awati Hyde Park'is peaminister Baldwini poolt ausammas kolm aastat tagasi surnud Briti kirjaniku ja loodusteadlase Hudsoni mälestuseks.

Soome sõjawägi.

Ajalooline ülewaade.

Rootsi kuninga Gustaw Adolfi ajal, 17-nda aastasaja esimesel poolel, anti Soome sõjawäele kindlam sisemine korraldus. Sõjawägi wõttis mehiselt osa tolleaegisest sõdadest ja näitas suurt wahwust üles 30-aastases sõjas Saksamaal. Kuningas Karl XI ajal kaotati ära selle ajani maksew nekrutite wõtmise wiis kõlbuliste noortemeeste kinnipüüdmise läbi. Seati sisse n. n. kantoni-süsteem. Rahwas wõttis enese pealen teatawa arwu mehi wälja panna ja nende ülewalpidamise eest hoolt kanda, olgu osaliselt, olgu täielikult. Mitu talukohta ühendati üheks rühmaks, ja iga niisugune rühm pidi omalt poolt ühe mehe saatma sõjawäkke ning temale palka maksma. Peale selle oli weel olemas mobiliseeritud wäeosasid, keda tarwitati peaasjalikult garnisoniks Ingerimaal.

Kui Soome 1809. aastal Wene riigiga ühendati, saadeti Soome sõjawägi laiali. Kuid mõne aja pärast tärkas ta uuesti elule ja Krimmi sõja ajal oli Soomel umbes 9000 meest püssi all. Sellest sõjast wõttis osa ka Soome kaardiwägi. 1878. aastal wõttis maapäew wastu uue sõjawäeseaduse, mis sunduslikult maksma pani üldise wäeteenistuse kohustuse. Selle seaduse põhjal pidi Soomel olema 9 pataljoni, kellele hiljem weel juure tuli dragunite rügement. Sõjajõudude suurus rahu ajal oli 5600 meest, sõja puhuks aga wõidi teda tõsta 10.000 mehe peale. Lisaks tulid 32 tagawara-kompaniid, kes suweti õppehariutustel käisid lühemat aega.

1901. aastal saadeti Soome rahwuslik sõjawägi Wene keisri käskkirja läbi Soome seaduste wastaselt laiali. Esialgu jäi weel püsima Soome kaardiwägi, kuid 1905 tehti temalegi lõpp. Kuna Soomel wäeteenistuse kohustusi enam täita ei olnud, pidi tema selle kergenduse eest Wene riigikassale tasu maksma, esialgu 10, siis 12 miljoni kuldmarka aastas. See summa pidi järjest kaswama ja 1919. aastaks tõusma 20 miljoni marga peale.

Aga revolutsioon tuli wahele ja tõmbas Wene imperialistide piiietest Soome wabaduse mahatallamises kriipsu läbi. 1918. aastal hakati looma Soome rahwuslikku kaitsewäge ning saadi selle tööga warsti toime. Maapäewa poolt wastu wõetud uus sõjawäeseadus astus jõusse 1919. aastal. Teenistuse aeg tegemas sõjawäes kestab 1—1½ aastat. Sõjawäe suurus rahu ajal on umbes 21.000 meest. (P. Herre, Polit. Handwörterbuch).

Lauri Malmberg,

Soome wägede ülemjuhataja.

Kolonel Malmberg on sündinud 8. mail 1888. Tema isa oli gümnaasiumi kooltõpetaja Helsingis. Malmberg lõpetas 1914. aastal ülikooli inseneri nimega ja läks siis teaduslikule uurimisteekonnale Inglismaale. Ilmasõja ajal, 1915—1918 oli ta Soome küttide pataljonis Saksamaal. 1919 wõttis ta ette sõjateadusliku teekonna Inglismaale. Soome wabadussõjas oli ta üks tähtsamatest tegelastest ja juhtidest. Hiljem Soome kaitseliidu ülem. Sõjaminister kewadel lahkunud Ingmani kabinetis. Hiljuti nimetati Malmberg Soome wägede ülemjuhataja.

Sõjwäe kõrwal on weel olemas wabatahtlik kaitseliit, ise oma juhatusega. Kaitseliit on wäga tugew, umbes 100.000 meest (P. Herre, Polit. Handwörterbuch), hästi warustatud, isegi kuulipildujate, kergete suurtükkide ja soomusautodega, hästi organiseeritud ja sõjawäeliselt wälja õpetatud. Tema ülesandeks on peaasjalikult sisemise korra kaitsmine.

Pilt Soome kirjandusesse.

Edukas arenemisläik wiimase 50 aasta wältel.

60-atel ja 70-atel aastatel hakkab Soome kirjandus esimest küpset wilja kandma. Luuletaja A. Oksanen (1826.—89.) ja Suonio (1835.—88.) loowad Soome keeles esimestena moodsad ja kunstlikud wormid. Oksase luuletustekogu „Säkeniä" (Sädemeid) sisaldab mõhelikke, mõtterikkaid luuletusi, millel on Soome kunstluule kohta põhjapanew tähtsus. Suonio luule selle wastu on õrnem ja pehmem. Oma ümbruse ja elamuste tõlgitsemises ja käsituses on mõlemad siiski rohkem uurijad kui kunstnikud. Oksanen Ahlqvist oli suurepärane keeleteadlane, Suonio Krohn kirjanduse uurija, kes pani aluse Soome folkloorele. Nende kaasaeglane Yrjö Koskinen (1830.—1903.) piihendas end weel täielikumalt teadusele ja poliitilisele tegewusele ja omandas eriti Soome ajaloo uurimisega silmapaistwa nime. Esimene Soome kirjanik, kes elas täiesti kunstniku kutsele, oli Aleksis Kiwi (1834.—72.). Oma algupärase suurwaimusega andis ta Soome kirjandusele uued teed. Ta iseloomurikkad naljamängud „Nummisuutarit" (Nõmme kingsepad) ja „Kihlaus" („Kihlus"), ta kurbmäng „Kullervo" ja liiurilise wärwinguga draamalooming „Lea" olid Soome kirjanduse kohta põhjapaneva tähtsusega ja lõid ühes sellega Soome teaatri. Ta romaan „Seitsemän weljästä" (Seitse wenda) on kõige suurejooneline hüumoristline kirjeldus, mis Soome kirjandus seni üldse loonud. Ka liiurikuna jättis Kiwi oma algupärasusega Soome kirjandusse jäädawad jäljed. Ta arendas realismi kaugemale kui Runeberg ja tõi Soome kirjandusse mahlaka ja jõurikka hüumoori, millega ta kuulub kõige paremate hüumoristide hulka ülmakirjanduses. Ta mõju Soome kirjanduse peale annab end wõrreldа ainult selle mõjuga, mis Kalewala on awaldanud Soome luule peale. Kõik teised Soome kirjanikud 60-atel ja 70-atel aastatel olid tema kõrwal ainult teise järgu anded. Soome teaatri looja ja esimene juht Kaarlo Juhani Bergbom (1848.—1905.) kirjutas mõned draamad ja novellid, luuletaja Tuokko (1835.—96.) teostest moodustasid ümberpanekud parema osa ja novellistid Kaarlo Jaakko Gummerus (1840.—1898.), Kaarle Kustaa Samuli Suomalainen (1850.—1907.), Theodolinda Hahnsson-Yrjö-Koskinen (sünd. 1838. a.), ajalooliste näidendite ja romaanide kirjutaja Ewald Ferdinand Jahnsson (1844.—1895.) rahuldasid wähenõudwa suure publikumi kirjanduslisi tarwidusi. Mõningatel aladel wõis juba märgata waikset kalduwust realistlikuma käsituswiisi poole, nagu näiteks Pietari Päiwärinta (1827.—1913.) ja Juho Reijonese (sünd. 1855.) teostes.

Aga alles, kui 80-atel aastatel ulatasid moodsa realismi lained üle Skandinaawia Soome, tuli siin kirjanduses põhjalikum pöörde. Soome jäi mõneks ajaks Norrast kirjanduslikku rippuwusse. Loeti palju ja imetleti Björnsoni, Ibseni, Kiellandi, Lie ja Garborgi töid. Sellele seltsis Rootsi, Prantsuse ja Wene mõju. Kõik see kutsus Soome kirjanduses esile aina elawama liikumise ja tekitas kõikjugu ajakiisimused, nagu muuseas nais-, kõlblus- ja tööliskiisimuse, mis leidis wäljenduse huwis ühiskondliste uuenduste ja poliitilise elu wastu. Kõige tulisem eelwõitleja oli teiste hulgas Minna Canth (1814.—97.), kes peale ebakõpset kirjanduslist tegewust noorenas eas leidis 40 aasta wanuselt proletariaadi ja eriti naise elu raskuste kirjelduses tänuliku aine. Tema paremateist draamadest oleks nimetada „Työmiehen waimo" (Töömehe naine) ja „Kowan onnen lapsia" (Õnnetuse lapsi). Hiljem aga wabanes ta wälisest tendentsist ja joonistas elust objektiiwsemaid pilte, nagu „Papin perhe" (Õpetaja pere), „Anna-Liisa" j. m. Minna Canthi kohta on iseloomustaw ta otsekohesus, aktiiwiteet ja mõtte energia. Näitekirjanikuna seisab ta Soome kirjanduses Kiwi järgi esimesel kohal. Wäikeste, lõbusate naljamängude kirjutajana wõiks nimetada Robert Kiljanderit (sünd. 1848.).

Soome novellikirjanduse kõige paremaks esitajaks tõusis 80-atel aastael Juhani Aho. See oli peene stiiliga, hoolikalt kaalutw jutustaja, kelle õrn meeleolude kirjeldus sisaldas palju wahenditut liiurikat ja karastawat hüumoori. Oma puhast realismi (näit. „Rautatie" — Raudtee) põimis ta esimesel arengjärgul liiurilise põhitooniga („Yksin" — üksi — ja „Papin rouwa" — Õpetaja prouwa) ja hiljem isamaa armastuse ideaalidega („Katajainen kansani" — Mu kadakane rahwas), ajalooliste huwi („Kewät ja takatalwi") ehk üldkiisimuste waatlusega („Omatunto" — Südametunnistus — ja „Rautahan erakko" — Rahu üksiklane). Aho oli loodusse kirjelduses poeetiliselt tundelik. Objektiiwses jutustuskunstis ja keele käsitluses on ta wõrdlematu meister. Ka Arvid Järnefelt algas realistina, kuid hakkas pea oma töödesse ideid põimima. Ta käsitab ühiskondlisi ja usulisi probleeme Tolstoi seisukohalt. Santeri Iwalo algas ka oleweiku kirjeldajana, asus aga hiljem peamiselt ajalooliste romaanide alale („Juho Vesanen" ja „Eräämaan taistelu" — Kõrbe wõitlus). Teuvo Pakkala (suri tänawu) „Parwepoiste" autor, kirjeldab tabawa julega peamiselt mälestusi tööliste elust, eriti oma sünnikohast Oulust. Paljude rahwakirjanikkude tööd on samuti kohalised kirjeldused. Nii on Kalle Kajander (sünd. 1862.) Hämeenlääni kirjeldajana Soome kirjanduses tähtsal kohal. Teistest rahwakirjanikkudest tuleb nimetada Meriläist Kyöstit ja Heikki Kaupist, kes kirjeldab Savola elu ja kujutab eriti tabawalt naiste iseloomusid. Mõningate hiljemate realismi esitajate juures on objektiiwne käsitlus maad annud subjektiiwsemale meeleolule. See maksab näiteks Maila Talwiose teoste kohta, kus kirjanik tungib sagedasti ülewoolawa waimustusega elu puuduste ja warjukülgede kallale. Ilmari Kianto (sünd. 1874.) läheb weel kaugemale. Tema subjektiiwsete tunnete wäljendustele näib tegelik elu olewat ainult wäljamineku punktiks ehk märklauaks. Mõned nooremad kirjanikud tegid aja romantilisest tinginustest weel kaugemale ulatawad otsused. Walter Kilpi (sünd. 1874.) waldas ta omapärastes, õpetlistes teostes wärwide ja tundmuste kirg. Joel Lehtonen (sünd. 1882.) kujundas oma algupärased nägemused raskesse, wärwiohtrasse wormi, mis alles hiljem on hakanud ta teostes kergemat kuju wõtma. Mõned liiurikud panid oma kandlid pateetiliselt Nietzsche järgi häälde. See sihtjoon püüs ainult lühikest aega. Hilisem kirjanikkude põlw ammutas kas realismi traditsioonidest ehk jälle heitis kõrwale selle wäliswormid ja otsis sisemusele, asja tuumale, uut wäljenduswormi. Ka tulid wäljamaalt wärsked mõjud, näiteks August Strindbergi, Frödingi, Selma Lagerlöfi, Knut Hamsuni, Anatole France ja Prantsuse liiuriliste teoste kaudu, mis wiisid uusromantikale, sümbolismile ehk „uusrealismile." Tung suurema sisemuse ja draamatilise koondumise järgi leiab wäljendust Johannes Linnankoski (1869. — 1913.) teostes, mida kannab tugew ideeline paatos ja eetiline tõsidus. Ta algas ideede draamaga motiiwi üle „Ikuinen taistelu" (Igawene wõitlus), wiibis mõni aeg romantika juures („Laulu tulipunaisesta kukasta" — Laul tulipunasest lillest) ja arendas end hilisemates teostes („Pakolaiset" — Pagulased — ja „Jeftan tytär") puhtamaks ja sügawamaks hingeelu kirjeldajaks. Maria Jotuni (sünd. 1880.) kõrwaldas oma teostest miljöö ja wäliste situatsioonide kirjelduse kui ebaolulise ja walgustab inimhinge järsu wõtetega nagu kiirteheitjaga. Walsjut elu ta igakülgsuses pehmendab tema juures sagedasti hüumoor.

Soome novellistide arw on wiimasel ajal kiirelt kaswanud. Neist oleks tähelpanuwäärsematena nimetada: Aino Kallas, keda meie, eestlased, samuti oma kirjanikuks loeme, kes läks liiurikast proosale üle ja on loonud oma paremad tööd Eesti kirjeldustes; Kyösti Wilkuna (sünd. 1879.), kes tarwitab moodsat realistlist käsituswiisi ka ajaloolises romaanis; Konrad Lehtimäki (sünd. 1883.), suurna ja õudsuste kirjeldaja; liiuriline luuletaja ja novellikirjanik L. Onerva (sünd. 1882.); Hilja Haahti (sünd. 1874.), kelle luule ja kirjanduspõld on usuelu alal; F. Sillanpää (sünd. 1888.) ja teised.

Ka Soome liiurika on leidnud 60-atest aastatest peale hulk esitajaid. 70-ate aastate luuletajatest wäärinad eriti nimetamist neli: Kaarlo Kramsu (1855. — 95.), tüse traagiliste tundmuste tõlgitseja; Paavo Cajander (1846. — 1913.), meisterlik Shakespeare tõlkija; professor Arvid Genetz (1848. — 1915.) ja Juhani Henrik Erkko (1849. — 1906.), kelle rikkast produktsioonist on kõige paremad isamaalised luuletused ja wäikised, lihtsad laulud ning Kalewala draamad. Erkko esitas ülemineku wanematest isamaalis-ideelistest luuletustest uuemale, mitmekülgsemale isiklikule luulele. Realistlise käärimisaja tundemärke näeb kõige selgemalt Kasimir Leinose (sünd. 1866.) weidi kahwatutes luuletustes, millel oli Soome poeetilise wormi kohta suur tähtsus. Tema teistest kaasaeglastest wõiks liiurikutena nimetada Severi Nuormaa (sünd. 1865.) ja Walter Yuva (sünd. 1865.). Alles 90-atest aastatest peale leiawad isiklikud waated ja tunded liiurikas wabamat wäljendust. Uuemate Soome luuletajate seas on tähtsamad Eino Leino (sünd. 1878.) ja Larin Kyösti (sünd. 1873.). Mõlemad on oma rikkaliku produktsiooni kõrwal ka kirjanduse teistel aladel tegewad olnud ja ballaadide, legendide ja muinasjuttude ainete käsitusel kõige paremat saawutanud. Eriti kuuluwad Eino Leino mõlemad luuletuste kogud „Helkawirsiä" Soome luulekunsti paremate teoste juure. Ühes Eino Leino ja Kyöstiga tuleb nimetada ka Otto Mannist (sünd. 1872.), kes on nii iseseiswates mõtte- ja tundesügawates luuletustes („Säkeitä" — Wärsid), kui ka arwurikastes tõlgetes näidanud haruldast annet wormi peale ja Veikko Antero Koskenniemit (sünd. 1885.), plastiliselt täiuslikkude, ideerikaste luuletuste loojat. Nooremate liiurikute seast oleks nimet. peamiselt Juhani Siljo (1888. —1918.) ja Aaro Hellaakoski (sünd. 1893.).

Salapiirituse wedajate asjad tollinõukogus.

14. piiritusewedajale — 1.280.000 marka tollitrahwi määratud.

Wiimasel tollinõukogu koosolekul tuli arutusele terwe rida salakaubaweo asju. Üldse arutati läbi ligi kümmekond salapiiritusega angeldajate ja salapiirituse plekknõudega tabatud isikute asja; kõik tabatud piiritus tunnistati konfiskeerituks, kuna nende wedajatele, kokku 14 isikule tollitrahwi 1.280.000 marga suuruses määrati.

Kõige suurem trahwisumma määrati 8. mail Pirita piiriwalwe poolt Iru silla juures tabatud Aleksander Reegenile ja Oskar Kookile, kes 6 plekknõuga, kõik à 10 liitrit, teel Tallinna poole olid. Neil tuleb solidaarselt tasuda 438.750 mk. Pauline Pärnitsale ja Elwiine Inkapöölile määrati tollitrahwi 186.908 marka; teistele salapiiritusega kaubitsejatele määratud summad on wähemad ja kõiguwad 70.000 marga ning 150.000 marga wahel.

Samal tollinõukogu koosolekul tunnistati konfiskeerituks jaanuarikuul Jägala piiriwalwe poolt Pedassaarel liiwa seest wäljakaewatud 20 plekknõu 200 liitri piiritusega ning 31. märtsil Wiimsi metsast leitud 13 plekknõu 130 liitri piiritusega.

Haruldane

suur wõistlus,

millest osawõtawad kõik wabariigi kodanikud, noorest wanani ja kehwast jõukani, rahwuse, keele ja kutse peale waatamata, on o.-ü. Draamateaatri rahalise loosimise 24. ja 25. mail s. a. Börsesaalis. Kes omab peawõidu miljon marka?

Minister Ast'i kõne Warssawis

Eesti töölisliikumise üle.

Warssaw, 19. mail. Eesti minister Ast pidas esmaspäewal Warssawi tööliskomitees loengu Eesti töölisliikumise üle. Minister jutustas muu seas kommunistide mässukatsest Tallinnas 1. detsembril, mis täiesti nurja läks ja kriipsutas alla Eesti töölisklassi jõupingutusi, et uuesti ülesehitada seda, mis kommunistide poolt ära on häwitatud. Loengu lõpul pööras minister Poola tööliste poole, kutsudes neid koostöötama Eesti töölisklassiga rahu ja inimsoo hea käekäigu kaitseks.

Krediidid Briti wäljaweole Balti riikidesse.

London, 20. mail. Briti warakantsler Churchill teatas alamkojale, et n. n. wäljaweokrediitide kawa põhjal walitsus kuni 9. maini s. a. Briti wäljawedajatele tagatise on annud muu seas järgmistesse maadesse wäljaweetud kaupade eest: Soome — 7074, Eestisse — 98.827, Lätisse — 32.672, Leedusse — 2282 ja Poolasse — 536.806 naelsterlingi wäärtuses. Kaubanduskergituse seaduse põhjal on Briti waraamet enda peale wõtnud järgmised laenutagatised: Leedule raudtee ehitamiseks — 1.000.000 ja Poola rahandusseltsile elektri jõujaamade ehitamiseks — 900.000 naelsterlingi suuruses.

Lennuposti saadetiste kättetoimetamine.

Posti peawalitsus teatab: Möödunud aastal korraldas postipeawalitsus katsewiisil lendpostisaadetiste kättetoimetamise telegrammikandjatega. Et aga käesolewal aastal teedeministri wastawa määrusega sisse seati nõndanimetatud wirksaadetiste talitus, mundeti lennuhooaja algul see kord ära ja eripostiljonidega, telegrammikandjatega wõi eriküskjalgadega kantakse laialt ainult neid Eestisse jõudwaid lendsaadetisi, millede pealt saatjad wäljamaal peale hariliku posti- ja lennuweomaksu on tasunud weel erilise „wirkmaksu" ja mis siis warustatud on märkusega „Exprès". Hariliku lendsaadetised wäljastatakse ühes lihtkirjadega.

Rootsi-Eesti ühingu kewadepidu Stokholmis.

Rootsi-Eesti ühing Stokholmis pidas oma kewadpidu 12. kp. „Grand Hotelli" piduruumides. Pidust osawõtjaid — 300 ümber — tervitas ühingu esimees prof. Wohlin. Selle järele kandsid mõned praegu Stokholmis wiibiwad Eesti balleti tegelased (Lilian Loorinq, pr. Hanson j. t.) mõned soolonumbrid ette, mis waatajate poolt elawate kiidusõnadega wastu wõeti. Balletile järgnes professor Helge Kjellini huwitaw kõne Saaremaa Karja kiriku arkitektuurist, mis kõneleja arwates on üks iluamatest Rootsi aja mälestustest Eestis. Kõnet selgitati udupiltidega. Noorele Tartu arkeologile Moora'le määras ühing hiljuti wähema abiraha Rootsi sõiduks.

Unehaiguse wastu wõitlemine.

London, 19. mail. Awades täna rahwasteliidu algatusel Londoni kokkukutsutud unehaiguse wastu wõitlemise konwerentsi istungjärgu, tervitas konwerentsi juhataja, asumaade minister Amery iseäralise rahwuswahelise komisjoni saatmise mõtet ekwaatorialusse Aafrikasse selle hakkawa taudi uurimiseks. Amery, kes hiljuti Aafrika reisilt tagasi jõudis, kõneles unehaiguse laialilaotaja tsetse kärbse häwitustööst enam ehk wähem laiematel maa-aladel kogu ekwaatorialuses Aafrikas. Minister ütles, et Ugandas hakkasid Briti wõimud unehaigusega wõitlemise otstarbel pärismaalasi ümber paigutama tsetse kärbsest wabadele maa-aladele. Kuid see abinõu ei ole üldiselt praktilik ja pärismaalaste ümberpaigutamine wõõrastele maa-aladele on wäga raske ja keeruline ettewõte ning tekitab suuri sekeldusi. Briti walitsus on otsusele jõudnud, et aeg on tulnud, kus energiliselt peab asuma tsetse kärbse häwitamisele. Amery ütles erilist rõõmu tundwat selle üle, et nüüd ka rahwasteliit nimetatud otstarbeks oma aitawa käe on pakkunud. Konwerents koosneb suuremalt osalt teadlastest, kes konwerentsi töödest osa wõtawad Briti, Prantsuse, Itaalia, Belgia, Hispaania ja Portugaali delegaatidena.

Kutse Skandinaawia messile Stokholmis.

Rootsi saatkond on meie wälisministri K. R. Pusta nimele järgmise kirja saatnud:

Härra minister! Rootsi a.-s. „Skandinawisk-Baltiska Mässan" kawatseb Stokholmis iga-aastaseid messe korraldada, millest Rootsi, Norra, Taani, Soome, Wene, Eesti, Läti, Leedu ja Poola wäljapanijad on kutsutud osa wõtma. Esimene sarnane mess peetakse Stokholmis tulewa juunikuu 14. kuni 21. Messi juhatus loodab Skandinaawia ja Balti riikide waheliste äriühenduste hõlbustada. Minu walitsuse ülesandel on mul au teie ekstsellentsile teatada et minu walitsus hea meelega näeks Eesti osawõttu ülewalnimetatud messist, ja et ta tänulik oleks, kui Eesti wabariigi walitsus huwitatud asutusi messist osawõtmise wõimalusest informeeriks. Igasugused teated osawõtu kohta peab adresseeritama: Skandinawisk-Baltiska Mässan, Stokholm, Kungsbroplan, 1. Juurelisades, et kuninglik konsulaat, Tallinnas, õigustatud on maksuta wiisasid andma isikutele, kes messile sõidawad ja kel selle tõenduseks raudtee- ehk Stokholmi minewa laewa pileti ja messi pääsetäht ettenäidata on, — palun teie ekstsellentsi minu kõige kõrgema lugupidamise awaldust wastu wõtta.

Wahejuhtumine Genfi töökonwerentsil.

Pariis, 19. mail. Genfist teatatakse: Genfi töökonwerentsi töölisdelegaatide grupp, protesteerides Itaalia töölisseadiku fascisti Rossoni osawõtu wastu konwerentsist, otsustas teda eemaldada komisjoni töödest. Selle otsuse wastu tõstis Rossoni protesti, lubades konwerentsi ees lähemate selletustega esineda, kui tema boikoteerimist peaks jatkatama. Kinnitatakse, et Itaalia delegatsioon Mussolinilt käsu on saanud Rossoniga solidaarselt tegutseda ja kui tarwis, skandaaliga töökonwerentsilt lahkuda.

Kewadehooajaks
soowitab
Aug. Raamat
oma kõige täielikumast jalanõudeärist Eestis, igasuguseid jalanõusid soodsate hindadega,
UNION
wabrikuga kokkuleppides wabr'ku wastutusega.
Suure lugupidamisega
Aug. Raamat
Tallinn, S. Karja tän. 18/4, kõnetr. 22-45

Hiigla elektrijaam Londonis.

London, 19. mail. Kuningas awas täna Londoni idapoolses osas Barkingis hiljuti ehitatud elektri jõujaama. See jõujaam on esimene lähemas tulewikus ehitada kawatsetawatest moodsatest hiiglajõujaamadest ,mis Londoni ja tema ümbruses asuwaid krahwkonde elektriga warustama peawad, ühtlasi wälja tõrjudes endised wäiksed ja wananenud sissesõidetud jaamad. Barkingi jõujaamal on 750 tuhat h. j., ja ta üksi warustab elektriga 300 ruutmiili suuruse maa-ala, millel asub umbes 2 miljoni elanikku. Uus jõujaam on kõige suurem ja kõige paremini sissesõidetud jaam terwes ilmas. Tema ehitus läks 2½ miljoni naelsterlingi maksma.

Seisukord Marokkos muutuseta.

Berliin, 19. mail. Pariisist teatatakse: Ametlikkude teadaannete järgi Prantsuse Marokkost on seisukord wäerinnal muutuseta. Ainult sisemaalt teatatakse suurematest wõitlustest.

Wene sõjalennukid Afghanistanis.

Berliin, 19. mail. Londonist teatatakse: Kabuli jõuawad lähemal ajal 10 lennukit, mis Wene poolt Afghanistani sõjawäe jaoks on müüdud. Wene annab ka omad lendurid Afghanistani wäepealikute käsutada.

300 MARKA PUDEL
PORTWEIN № 24
LUSCHER & MATIESEN TALLINN

Punase risti kiirabi.

Selleks praegu kolm sanitaarautot tarwitada.

Kuna igasugu teised heategewad seltsid ja organisatsioonid wabatahtlikult hoolekande teostamisest ainult teatawa osa oma ülesandeks on teinud, on punase risti tegewuswald ses suhtes õige laialdane. Ta ruttab igale poole, kus inimese elu wõi terwis kaalu peal, oma awitawat kätt pakkuma. aN ei ole ta unustusse jätnud lapsi, kes nii ehk teisiti hoolitsejateta jäänud ja lihtsalt saatuse hooleks uulitsale wisatud.

Kõike seda suurt heategewat tööd, mis meie punasel ristil täita, eriti aga nüüd, kus meie seltskond pealegi weel raskeid sõjahaawu põeb, oli wõimalus wähe jälgida esmaspäewal, mil ta uue sanitaarautoga proowisõidu korraldas Pääsküla lastekodusse.

Siin wõis näha, et ühelajal kiirabi korraldamisega inimese terwise ja elu päästmiseks, on ta oma hoole alla wõtnud ka kõik need waesedlapsed, kes ilma tema hoolitsuseta seltskonnale, sellega ühtlasi ka rahwale nii ehk teisiti kaduma olekšid läinud.

Kiirabi andmiseks oli tal seni Tallinnas ainult kaks sanitaarautot tarwitada. Neist tundus aga liig wähe, kui arwesse wõtta, et tal õige sagedasti kiirabi ka wäljaspoole linna piire, maakonda tuleb anda. Nii tellitigi kohaliku äri „Konzentra" läbi Prantsusmaalt „Renault" wabrikust uus sanitaarauto, millega ülaltähendatud päewal proowisõitu tehti ja millest ka ajakirjanduse esitajad osa wõtsid.

Nimetatud auto läks ühes weokuludega umbes 950.000 marka maksma ja näib ajanõuetele kohaselt ehitatud olewat ning oma otstarbele täiesti wastawat. Ka näib ta kohane olewat sõiduks meie teedele, millele tõttu ka proowisõit täiesti õnnestas.

Kuna punasel ristil ka siinsetes tehastes weel üks uus sanitaarauto ehitusel ja mis warsti walmis saamas, on ta peagi liikumisabinõudega niiwõrd warustatud, et kiirabi andmises seltskonnale suuremal määral wastu tulla.

Eesti punase risti transporteerimise punkti läinud aasta tegewus.

Läinud aasta jooksul on Eesti punase risti transporteerimise punkti poolt haigeid weetud haigemajadesse üldse 1113 isikut; kõige suurem arw langeb jaanuarikuu peale — 104, kõige wähem aprillis — 74. Läbi sõideti aasta kestwusel Tallinnas 8558 kilomeetrit, maale tehti 22 sõitu 2019 kilom. pikkuses, kokku — 10.577 kilomeetrit.

Päewa jooksul on pööratud abiandmise punkti poole kõige rohkem 15 korda, keskmiselt päewa peale — 3 korda, suurem osa abiandmisi on olnud päewa ajal, öö peale langes ainult 60 juhtumist linnas ja 2 — maal. Kutsesid oli üldse päewal 1032, kokku 1094.

Abiandmise, auto tellimise ja wäljasõidu momendi aja wahe kõigub 5 min. — 1 tunnini, tuli ette ka juhtumisi, kus haige pidi paar tundi ootama, sest enamaste töötas ainult 1 auto, kuna teine tihti remondis wiibis. Telefoni teel kutsuti abi wälja 972 korda, sinisõnaliselt — 66, kirjalikult — 56 korda. Autos surid teel haigemaija 2 isikut, kohale jõudmisel — 17. Abitarwitajaid meesterahwaid oli 496, naisterahwaid — 546, lapsi alla 15 a. wanuseid — 71, neist kannatasid mitmesuguste haiguste all 870, õnnetute juhtumiste läbi — 213, enesetapjaid oli 30.

Õnnetutest juhtumistest oli: rongi, trammi jne. allajäämisi 44, haawamisi — 40, luumurdmisi, kukkumisi jne. — 62, plahwatusi, tulehaawu — 11, uppumisi — 5, elektrilöökisid — 1, laskeriistade haawamisi — 28, äkilisi haigusi — 16.

Abi anti maksu eest 835 korda, maksuta — 259.

Haigete transporteerimisest saadi sissetulekut 406.115 mk., abiandmise arwelt E. punase risti peawalitsuse poolt — 111.340 mk., kokku 517.455 mk. Kulusid oli palkadeks 486.663 mk., üldse aga kulusid 1.147.356 marka.

Opilased huwireisidele!

Oli aeg, kus meie õppiw noorsugu teadis küll, kus kaardi järgi asub Kalkutta wõi Pernambuko, kuid kaardilt leida ei oskanud Paidet, Rõugest, Neerutist, Ontikast rääkimata. Uus aeg tõi uued sihid ja waated. Kodumaa tundmaõppimine on maateaduse õppimisel wõitnud esikoha. Wähe on siin ainult kaardi tundmisest, tarwis on näha silmaga, tarwis ise weenduda selles, et tõesti ilus meie isamaa. Seda tunnewad meie noored ja koolinoorsoo keskliidu ülestutsel ning korraldusel asuwad kewadisel koolitöö lõpul paljud neist, keda ei pea kinni suwised tööd isatalus, rännakuile. Sihiks neil need mäetipud, kust muidu laulik kujutusi nägi, sihiks neil kodumaa metsad, jõed, järwed, kaljurannad ja liiwikud, sihiks lossid ja ütid, põlised pärisialud ja noored asunikkude kodud. Pääsedes pika talwe pingutustest umbsetest koolitubadest tulewad nende salgad ja salgakesed nende nooruse rõõmust rõkkawatest metsadest, tulewad wäsinult ja tolmused pikalt maanteelt ja walguwad taludesse, et paluda luba puhata koiduni kusagil wärsketes heintes ja pambud neil tühjad, kõhud muidugi ka. Ja ega lahke talunik, põline kui ka wärske asunik, neile seda keela ja piima ning leiba ei keela muidugi ka mitte. Terwitame ju isegi kurgi ja luiki ja pääsukesi, räästaid esimesi, kui tulewad need kewadel kaugelt maalt, kuidas wõime siis külmaks jääda meie kodumaa noorte poegade ning tiitarde wastu, kes wäljas selleks ja külas meil, et weenduda, on's tõsi kodumaa kohta kõik see, mis õpitud tundidel klassis, mis jutustanud neile õperaamatute lehekküljed kodumaast. Ja neid muljeid, mis wiiwad nad kaasa kuulduist kohapeal ja nähtust, neist jatkub talweks kirjatöödel, neist jatkub jutustada eluajaks, neist saab sulemeestele-noortele materjaali pärastiseks kirjanduslikeski tegewuseks, kellele saatus osaks määranud selle.

Soowime noortele „rändlindudele" rõõmsat tuju rännakuil, edu palju ja lahket wastuwõttu peatustel, wastuwõttu ja nõukat juhatust kohalikkude elanikkude poolt edasisteks sammudeks.

A. Saluste.

Uue ajakohase kliiniku asutamine pealinnas.

Kuna pealinnas ajakohaselt sisseseatud kliinikute järele wajadust tundub, on Eesti punase risti peawalitsus uue, moodsalt wurustatud kliiniku soetamisele asunud. Kliinik awatakse punase risti peawalitsuse ruumides, Niouliste wul. nr. 12, kus praegu wastawate ruumide remont käimas; kliinik loodetakse awada juunikuu algul. Sinna wiiakse ka esimese abiandmise punkt, mis praegu peawalitsuse juures ja mille järele, nagu tegelik elu näidanud, rohkelt nõudmist.

Kaupmeeskonna koosolek.

Wäljamaa manufaktuurkaupadega kauplewate äride ja kaubandusliste ettewõtete ühise palwe peale on börsekomitee otsustanud esmaspäewa, 25. mai õhtuks kokkukutsuda wäikesse börsesaali nende ainetega kauplewate äride omanikkude üldise koosoleku. Koosolekul tuleb arutusele tolliseadustiku § 420 p. 8, mille järgi kõik ärides olewad wäljamaalt sisseweetud kaubad tolliwalitsuse plomme kandma peawad, kuna wastasel korral neid salakaubaks wõib tunnistada. Kaupmeeskonna arwamise järele on seda punkti tegelikus elus wõimata läbi wiia. Selle tõttu on koosoleku päewakorras kõigi wõimalikkude abinõude leidmine ja järelkaalumine, mis tuleks ettewõtta selle punkti tarwitamisel tolliwalitsuse poolt tekkiwate tagajärgede ärahoidmiseks

Hakkawad haigused.

Terwishoiu peawalitsuse aruande järgi on aprillikuu jooksul Eestis registreeritud hakkawaid haigusi järgmiselt: kõhutüüfust 57, paratüüfust 20, typhus exanthemat 4, sarlakid 60, disteeriat 20, düsenteeriat 1, lapsewoodi palawikku 1, pidalitõbe 8, lectrid 6, läkastusköha 2, silmamarju 57, unehaigust 1, tiisikust 194, — kokku 431 hakkawa haiguse juhtumist.

Poola ajakirjanduse sõprusseawaldus Eestile.

Riigikogu esitajate külaskäigu puhul.

„Messager Polonais" 17. mailt kirjutab juhtkirjas „Eesti ja Poola" muu seas: Eesti-Poola sõprus sai aluse juba sel päewal, kui Eesti muutus iseseiswaks riigiks. Ühised huwid ja ühised mured seadsid mõlemale riigile ühise poliitilise kawa, millele nimeks anti Balti liit, kuhu kuuluksid Poola, Eesti, Soome ja Läti. Selles kontserdis puudub weel Leedu, kuid loodame, et juba lähemas tulewikus wõime Leedu esitajaid näha Balti riikide esitajate seas. Poola poolt pole selleks mingit takistust. Mitu aastat kestnud Eesti-Poola koostöö, wälisministrite konwerents, lepingud ja kokkulepped, mis senini sõlmitud, riigimeeste ja seltskonna tegelaste isiklik kokkupuutumine on wilja kannud ja Poola-Eesti sõprus on muutunud südamlikuks ja otsekoheseks. Eesti parlamenditegelaste külaskäik Poolasse aitab kindlasti weelgi kõwendada olemasolewad sõprussidemeid.

Rahwuswaheline raudteekonwerents Londonis.

Oodetakse 1500 osawõtjat.

London, 20. mail. Juunis astub Londonis kokku rahwuswaheline raudteekongress, millest peaaegu kõigi maailma riikide esitajad osa wõtawad. Delegaate oodetakse kongressile umbes 1500. See kongress peetakse iga 5 aasta tagant. Kongressi kokkutuleku kohaks waliti tänawu London seepärast, et teiste maade delegaadid osa wõiksid wõtta Briti raudteede 100-aastase kestwuse juubelist.

Tallinna õhuühendus Helsingi ja Riiaga.

A.-ü. „Aeronaut" teatab lennukite liikumise üle Tallinna õhusõidu sadamates: 1. maist kuni 15. maini on Tallinna õhusõidu sadamatesse sisse tulnud Eesti lennukid E 13 ja E 15 kokku 13 korda. Soome lennukid on Eesti sadamates käinud 13 korda. Õhuühendust Tallinna-Riia ja Tallinna-Helsingi wahel on peetud igal äripäewal. Riiast on sisse sõitnud reisijaid 19; bagaashi ja mitmesuguseid kaupu on Tallinna jõudnud 95,6 kg., õhuposti — 22.004 gr. ja ajalehti 152.375 gr. Helsingist on sisse tulnud reisijaid — 35, bagaashi ja kaupu 291 kg., õhuposti 13.917 gr. Tallinnast ja Tallinna kaudu on wälja sõitnud Helsingi 34 reisijat, bagaashi ja kaupu saadetud 281 kg., õhuposti 19.609 gr. ja ajalehti 41.190 gr. Tallinnast Riiga ja edasi — 21 reisijat; bagaashi ja kaupu — 166.5 kg. ja õhuposti — 26.997 gr.

Kooliõpilaste karistamine rüüstamise eest.

London, 19. mail. Kairost teatatakse: Siinne kohus mõistis kolm kooliõpilast kolmeks aastaks wangi ja neljandale 15 witsahoopi selle eest, et nad mineva aasta nowembrikuul Zaglul pasha poolehoidjate poolt ühe Egiiptuse ajalehe toimetuses korda saadetud laastamisest osa wõtsid.

Läti rahaasjad.

„Latwijas Wehstnesise" teatel on Lätis praegu liikwel 36 miljoni latti riigikassa tähti, peale selle Läti pangas seisus 7 miljoni. Üldse on wälja lastud 110 miljoni latti riigikassa tähti, millest 67 milj. latti juba häwitatud. Metallraha on liikwel 15.1 milj. latti, selle hulgas hõbedat 10,9 milj. ja peenraha 4,2 milj. latti.

13. maiks oli Läti pank krediiti annud 105,2 milj. l. Wäliswaluuta tagawarad ulatasid 34 milj. latile (nädal tagasi 35 milj. l.).

Lühikesed teated.

Pariis, 20. mail. Caillaux ja Briand on praegu arutamas rahaasjanduskomisjoni moodustamist, kes Ameerikasse saadetakse läbi rääkima wastawa Ameerika komisjoniga Prantsuse wõlgade tasumise asjus Ameerikale.

Berliin, 20. mail. Pariisist teatatakse: Caillaux seadwat praegu kokku uut wõlgadetasumise kawa Ameerikale, mille aluseks wõetakse Inglise wõlaõiendamise wiis ühisriikidele. Kuuldawasti olewat kawa üheks punktiks moratooriumi palumine Ameerikalt.

Pariis, 20. mail. New-Yorgist teatatakse: Lehtede teatel on tuli täielikult häwitanud Mexiko linna Zancamizile.

Pariis, 20. mail. Eila käis kange pikne üle Pariisi. Wihmawaling oli nii tugew, et trammide liikumine tuli seisma panna.

Lõbusõitjad merehädas.

Kaks noortmeest uppunud, neiud pääsenud.

Läinud pühapäewal, 17. mail peale lõunat läksid Pärnus August Erstein, 24 aastat wana, Mihkel Aitsam, 19 a. wana, Linda Siimann, 18 a. wana ja Erna Kuuter, 16 a. wana, paadiga merele sõitma. Umbes kella 7—8 wahel, kui lõbusõitjad umbes kahe wersta kaugusel rannast olid, juhtus äkki õnnetus. Paat läks ootamatult ümber ja kõik paadisolejad kukkusid wette. Kuna kõik osawad ujujad olid, siis läks neil korda paadi juure ujuda ja paadi põhjast kinnihoides endid wee pinnal hoida. See koorem oli aga wäiksele paadile liiga raske ning warsti nägid paadi põhjast kinnihoidjad, et paat ühes inimestega põhja minna ähwardab. Sellest arusaades otsustasid mõlemad meesterahwad katsuda kaldale ujuda, et sealt neidudele abi saata. Nad algasid ujumist ranna poole. Jõudes umbes poole kilomeetri kaugusele sadama muulist wäsisid aga mõlemad ära ja uppusid.

Umbes samal ajal sõitis Tahkurannast keegi kalamees oma mootorpaadiga Pärnu sadamasse. Mootorpaadil oli peal mitu inimest. Jõudes sadama muulide lähedale, otsustasid paadisolijad ilusa õhtu tõttu lahes wäikest ringi teha. Jõudes lahe keskele silmasid nad äkki kummuli läinud paati kahe merehädalisega. Tuul ja lained uhtusid paati kogu aeg rannast kaugemale lahtise mere poole.

Kohe wõeti siht merehädaliste peale ja mootorpaadil läks korda neidusid ära päästa. Nende endi seletuste järgi poleks nad enam kuigi kaua suutnud paadi põhjast kinni hoida, kuna nad hulk aega wees olnud ja juba pea täiesti nõrkenud.

Noortestmeestest, kes oma elu ohwerdades neidude elu päästsid, oli August Erstein 6. rügemendi kuulipilduja kompanii warahoidjaks ja Mihkel Aitsam alles kooliõpilane. Nende surnukehad on senini üles leidmata.

Sõjaminister Tartus kõnet pidamas.

18. mail pani Tartu kaitsemalewa Tartus piduõhtu Tartu seltskonna auks toime, tänutäheks kaitseliidule rohke wastutuleku eest.

Osawõtt pidust oli elaw.

Kõnega esines sõjaminister kindral J. Soots aine üle: „Wabadussõja mälestustest", mida suure huwiga kuulati.

Magajale kassile jookseb hiir suhu.

Omandage aegsasti o/ü. Draamateaatri rahalise loterii loositähti igast neljast seeriast ja Teie wõite rahulikult puhata kuni õnn Teid ärratab.

Nimetused politsei alal.

Siseministri otsusega 20. maist on Pärnu maakonna politsei 2. jaoskonna ülema kohustetäitja August Priks määratud Wiru maakonna politseiülema abi k. t.

Senine Tallinna linna politseireserwi ülem k. t. E. Freudenstein on kinnitatud reserwi ülemaks, arwates 20. maist.

Autasud politseinikkudele.

Politsei peawalitsuse ülem on määranud Petseri maakonna politsei 2. jaoskonna Irboska raiooniülemale Otto Kuus'ile 5000 marka autasu, ühtlasi awaldades temale teenistuse nimel tänu hoolsa töö eest.

Samuti on määratud 5000 marka autasuks kriminaalpolitsei Tallinna jaoskonna nooremale ametnikule A. Sõbber'ile hoolsa töö eest politseikoerte wäljaõpetamisel.

Külaliste ootel.

Kaua oodatud o/ü. Draamateaatri rahalise loterii loosimisele pühap. 24. ja esmasp. 25. mail on pealinna rohkel arwul külalisi igast kodumaa nurgast oodata. Wastuwõtteks on juhatus ennast 2.000 wõ'duga 2.000.000 marga wäärtuses warustanud.

Eesti filmitööstus arenemisel.

„Tšheka komissar Mirostšhenko" „Rekordis".

Praegu jookseb kinoteaater „Rekordis" teine Eesti natsionaalfilmi teos „Tšheka komissar Mirostšhenko", mis hiljuti Eestis lawastati ja mis kujutab Wenemaa elu-olu enamlaste päewilt ning ühe Eesti perekonna wintsutusi enne pääsemist optantidena Eestisse. See film, mis noorel ettewõttel alles teine, näitab siiski, et see töösusharu meil arenemisel on. Film on nii lawastuse, kui ka tehnilise külje ja näitlejaskonna poolest kaugelt parem „Minewikkude warjudest", mis läinud jügisel walmistati ja Tallinna kinodes ette kanti.

Filmi dramaatiline arenemine jätab wast küll weel soowida, kuna tegewustik alguses wähe ärdana tundub, keskmised jaod ja lõpp on selle wastu aga hoopis tegewusrikkamad ja suudawad pealtwaataja huwi täiel määral köita, olgugi, et lõpp wähe tehtuna tundub. Puuduwad ka stseenid Wene tšheka wangikambritest ja neis walitsewast elust, kuid kuuldawasti lawatsetakse filmi selles mõttes weel täiendada.

Wõrreldes wäljamaa filmidega, jääb nimetatud filmiteos muidugi alla; kuid tuleb arwesse wõtta, et meil algaw tööstusega tegemist on, kus pole jõutud weel muretseda tarwilisi sisseseadeid; samuti on ka lawategelased kõik alles noored jõud. Siiski wõib seda katset juba rahuloldawaks pidada.

Sookuiwatuse kawatsus Tartumaal.

Luunja walla põllumeestekogu on maakonnawalitsuse ees palwega esinenud, et Lauke soo kuiwakslaskmine riigi kulul ette wõetaks. Tähendatud soo asub Luunja, Kawastu ja Tammistu waldade piiril ja on ligikaudu 2500 wakamaad suur. Wett oleks wõimalik soost ära juhtida 6 klm. pikkuse magistraalkraawiga Emajõkke.

Tähendatud soo kuiwakslaskmise küsimust on juba paaril korral arutatud, kuid kaugemale pole jõutud.

Maakonnawalitsus on palwe põllumajanduse peawalitsusele edasi saatnud.

Õnnetused ja kuritööd.

Enesetapmine rongil.

Keskkooli õpetaja enese ülespoonud.

Üleeile õhtul, umbes kella 7 ajal, läksid Tallinna ja Narwa liinil liikuwa reisijaterongi nr. 5 teenijad Kabala ja Sonda jaamade wahel kolmanda klassi waguni wäljakäigu kohast tundmata meesterahwa surnukeha. Ta oli ülespoodud seina küljes olewa konksu külge. Õudsest leiust teatati rongiga kaasasõitwale politseinikule, kes surnukeha järelwaatuse toime pani. Surnukeha taskutest leitud dokumentide järgi oli kadunu Adolf Kristjani poeg Kaupf, kelle elukoht Tallinnas, Lembitu uul. nr. 7. Kaupf oli 27 aastat wana, pärit Wirumaalt, Kabala wallast.

Nagu nüüd selgunud, pidanud kadunu wiimasel ajal ühes Tallinna poeglaste keskkoolis kooliõpetaja ametit, andes joonistuse tundisid. Hiljuti wabastatud ta närwihaiguse tõttu koolitööst. Rongiga pidanud ta sõitma Kohtlasse oma wenna juure terwist parandama. Teel tuli aga nähtawasti närwihaiguse hoog õnnetule peale ning ta lõpetas oma elu poomise teel. Mingisugust kirja ega teadet oma surma kohta pole ta maha jätnud.

Metsik tegu Wiljandimaal.

Neil päewil juhtus Wiljandimaal Uue-Wõidu wallas metsik tegu, mille sarnast enam hulgal ajal kuulda pole olnud. Nimelt läinud tähendatud wallas Musta weski juures asuwas talus elaw 73-aastane naisterahwas Tiina W. öö läbi wastu 13. maid, umbes kella kolme ajal lauta loomi waatama. Laudas, mille uks alati lukustamata, tulnud temale wastu tundmatu meesterahwas ja tarwitanud tema kallal wägiwalda.

Tiina W. teatas sündmusest oma pojale, kes läks tundmatut jälgima.

Tee peale jõudes silmas ta warstigi seal üht noorewõitu meesterahwast, kes rahulisselt mööda teed edasi sammus, kana kaenla all hoides. Ta pidas tundmatu kinni ning küsis, kas ta kedagit mööda minnes pole näinud. Teekäija seletanud, et temale tõesti üks kahtlase wälimusega mees wastu tulnud, kes teda nähes kana maha wisanud ja ära jooksnud. Noormees, kes kana leiust jutustas, olnud rewolwriga warustatud ja öelnud, et ta Wiljandis Jakobsoni uul. elawat.

Päewal teatati sündmusest politseile.

Arwatakse, et wägistamise ja kanawarguse toime pani sama noormees, kes talwomanikul kurjategijat otsida aitas.

Kurjategija isik on seni selgitamata.

Õnn armastab õrnemat sugu—

pidage seda meeles, sest o/ü. Draamateaatri loosimine on ukse ees.

Suur tulekahju Tartus.

Kahju üle 700.000 marga.

Läinud pühapäewa öösel, umbes kella kahe ajal hakkasid Tartus tulekahju kellad helisema. Selgus, et põles Raatuse uul. nr. 60 asuw Antonowi pärijate kahekordne puust elumaja. Kohe kutsuti tuletõrjujad kohale, kes aga esialgul naabruses asuwaid elumajasid tule eest kaitsema hakkasid, kuna põlew maja teiste puumajade reas asus, kus ühtegi tulemüüri kaitses ei olnud. Põlewa maja alumine kord suudeti siiski päästa. Maha põles ainult pealmine kord ühes pööninguga ja katusega. Ka sai alumine kord rohkesti tule läbi kannatada, samuti ka maja hoowi peal asuwad kuurid.

Tule algus teadmata. Hoone oli kinnitatud ühe miljoni marga eest. Tule läbi tekitatud kahjude suurus ulatab 700—800.000 margani.

Mees ära kadunud.

Üleeile teatas politseile Suure Ameerika uul. nr. 8 elaw Anna Wiedemann, et tema mees Alfons Wiedemann on ära kadunud, paludes ühtlasi politseid tema otsimist alustada. Arwab, et tema abikaasaga õnnetus on juhtunud.

276.000 marga eest habemenoa terasid warastatud.

Üleeile teatas politseile Estoonia puiesteel nr. 15 elaw Portugaali kodanik Jack Gurry, et kontorist, mille direktoriks ja wolinikuks ta on, neil päewil suuremal arwul habenoa (Gillet) terasid ära on warastatud. Kogu kahjusumma ulatab 276.000 marga peale.

18-aastane neiu wägistatud.

Nagu politsei peawalitsusele teatatakse, on 10. mai hommikul Järwamaal Kuksema wallas elaw neiu A. E. ära wägistatud. Neiu oli 18 aastat wana. Sündmus juhtunud hommikul kella 4 ajal, kui neiu Kuksema mõisast tanipipidult koju poole teel olnud. Nagu selgunud, on neiule kallale tungimud keegi Rudolf E. ja „Ernsti" nimeline isik. Politsei on juurdlust alal.

Saladuslik uppumine Kirjaku järwel.

15. mai õhtul umbes kella 8 ajal, sõitis Wirumaal, Illuka wallas elaw Johannes Irwal samas wallas asuwale Kirjaku järwele kalu püüdma. Kuna ta hommikuks koju tagasi ei tulnud, hakati teda otsima. Järwelt leiti paat, umbes 50 sammu kaugusel kaldast eemal ankrus olewat, kuna Irwal ise kadunud oli. Teda hakati järwest otsima, kusjuures ta surnukeha paadi lähedalt üles leiti. Mis asjaolude uppumine sündinud, pole weel selgunud.

Tulekahju aurupesumajas.

Teisipäewa hommikul puhkes Narwa maanteel nr. 19 asuwas „Tallinna aurupesumajas" tuli lahti. Märgati maja katuselt tuld wälja lööwat, mille tõttu tuletõrje lendsalk kohale kutsuti. Selgus, et siin oli tegemist ainult korstna põlemisega. Tuli kustutati tuletõrjujate poolt ära.

Wintpüsse leitud.

Tallinnas, Roosi uul. nr. 4 maja hoowist tallide wahelt leiti neil päewil jama maja elanikkude poolt kolm Jaapani süsteemilist wintpüssi. Samasugune leid tehti ka Suure Juhkentali uul. nr. 48 maja hoowis.

Leitud püssid anti politsei korraldusse.

Tallinna börse kursisedel.

20. mail 1925. a.

				Lõpul
1	Dollar	—	372	375
1	naelsterling	—	1809	1824
100	Saksa riigimarka	—	8850	8975
100	Soome marka	—	938	947
100	Rootsi krooni	—	9950	10075
100	Taani krooni	—	6985	7085
100	Prantsuse franki	—	1925	1965
100	Hollandi guldenit	—	14975	15175
100	latti	—	7150	7250
100	Tšheho-Slowakkia kr.	—	1100	1125
100	Helweetsia franki	—	7200	7300
100	Norra krooni	—	6225	6325
100	Belgia franki	—	1865	1910
100	Itaalia liiri	—	1500	1550
1000	Ungari krooni	—	5,05	5,30
1	Austria schilling	—	52,50	53,50
1	Tšerwonets	—	1875	1940
1	Eesti kroon	100	—	—

Wäljaandja kirjastus-ühisus „Kaja".
Wastutaw toimetaja K. Waldson.

Põhja Kinnitus A-S.

Tallinnas, Suur Karja uul. nr. 20.

Telegr. aadr.: „Põhjatuli" Telefon nr. 10-07

Põhja Kinnitusselts toimetab kõiksugu:

Tulekinnitusi
liikuwa ja liikumata waranduse, kaupade ja wabrikute peale.

Kaubaweo (transport) kinnitusi
mere-, jõe- ja maatransport.

Kasko-kinnitusi
aja ja üksikute reiside peale.

Wäärtuste kinnitusi
posti wäärtpaberite saadetusi maal ja merel.

Murdwarguste kinnitusi
liikuwa waranduse ja kaupade peale.

Koduloomade kinnitusi
katkude, taudide, haiguste ja õnnetuste wastu, milledele järgneb surm, warguste ja tule wastu.

Reisijate kinnitusi õnnetuste wastu.

Autokasko kinnitusi.

Agendid igalpool maal ja linnades.

Kerge waewaga
ja kiirelt wärwib igasugust riiet Ameerika külmawee wärw

„RIT"

E. GÜNTHER,
Tallinnas, Kuninga uul. 8
Tartus, Kaubahoow 28
Wiljandis, Tartu uul. 9

Müük suurel ja wäiksel arwul.

Kaitseliit wajab

suuremal arwul padrunitaskuid (Saksa mudel), püssi- ja wöörihmu.

Pakkumised kuni 30. maini s. a. ära anda Kaitseliidu staabi majanduse ülemale, Kaarli uul. nr. 8.

KAITSELIIDU STAAP.

WÄIKE-MAARJA PÕLLUMEESTE SELTSI korraldusel peetakse 5. ja 6. septembril 1925. a. W.-Maarja näituse aias wirumaakondline

pollumajanduse näitus

ära. Põllumehed ja töösturid, walmistage aegsasti näituse wastu. Lähemaid teateid nõudke W.-Maarja seltsimajast, asjaajajalt.

Wõnnu põllumeeste seltsi

põllumajanduse ja käsitöö näitus

on 29. ja 30. augustil k. a.

Seltsi eestseisus palub temale — Wõnnukirikumõis — siles anda kuni 30. juunini neil, kes soowiwad põllu- ja aiawilja saaduste ja kaitsetega esineda, et hindamise komisjon saaks warem juba koha peal põllud üle waadata ja sellekohane akt kokku seada, mis tarwilik näitusel anhindamiseks.

Seltsi eestseisus.

M. Seileri töökoda

Pärnu, Pikk uulits nr. 7.

Soowitan omast tööstusest:
mitmes suuruses nafta- ja petrooleumi-

mootore,

sindli- ja kant-masinaid,
piimawanne ja -nõusid.

Meiereide ülesseadmine.

Parandan kõiksugu jõumasinaid:
autosid, traktore ja lokomobiile.

Metallide kokkukeetmine.

Korralik

Autoühendus Tallinn—Pärnu

üle Rapla, Orgita, Märjamaa, Jädiwere ja Pärnu-Jagupi
FIAT autobussiga **awatud:**

Ärasõit **Tallinnast** H. Winnal'i kontori juurest S. Tatari uul. 1
igapäew

kell 7 hommiku ja kell 5 peale lõunat.

Ärasõit **Pärnust** „BRISTOL" hotelli eest

kell 6 hommiku ja kell 4 peale lõunat.

Sõit **Tallinnast Pärnu** ehk ümberpöördult kestab umbes 6 tundi.

Piletite hinnad:

Tallinn—Pärnu	Mk.	750.—			
„ Rapla	„	400.—	Rapla—Pärnu	Mk.	600.—
„ Märjamaa	„	500.—	Märjamaa—Pärnu	„	500.—
Pärnu—Tallinn	Mk.	750.—			
„ Märjamaa	„	500.—	Märjamaa—Tallinn	„	500.—
„ Rapla	„	600.—	Rapla „	„	400.—

Piletite eelmüük:
Tallinnas, Hans Winnali kontoris S. Tatari uul. nr. 1,
Pärnus, kaubamaja „Merkator" äri tundidel.

Piletid ei müüda ega wõeta reisijaid peale rohkem kui autos isteplatse, sellepärast soowitatakse aegsasti piletitega warustada; reisijate rohkuse korral sõidab lisaautobus.

Aupaklikult **Hans Winnal,**
Tallinn, S. Tatari uul. nr. 1.

Kõige sisurikkam, sealjuures kõige odawam pealinna ajaleht on kaks korda nädalas ilmuw

„Teataja"

Lühikese aja jooksul on „TEATAJA" lugejate arw kümnetesse tuhandatesse tõusnud. See tõendab kõige paremini, et „TEATAJA" oma lugejate nõudeid täielikult rahuldab.

„TEATAJAS" leiawad asjatundlikku selgitamist **põllumeestesse** puutuwad tähtsamad küsimused riigi ja omawalitsuste aladel.

Huwitawad nädala ülewaated ja kokkuwõtlikud kirjutused annawad lugejatele wõimaluse sündmuste käiku täpselt jälgida.

Eraldi kaasaantaw juulisa pakub wäljawalitud lugemismaaterjali nii kodumaa kui ka üleilmiselt tuntud kirjanikkude sulest. Lisa antakse niisugusel kujul kaasa, et teda hõlbus on raamatuks köita.

„TEATAJA" maksab ühes postiga:

1 kuu peale	35 mk.	6 kuu peale	180 mk.
3 „ „	100 „	12 „ „	300 „

Tellimisi tolmetawad kõik Wabariigi postkontorid ja esitajad kohtadel.

Talitus: Tallinn, Pikk uul. nr. 42. — Postkast 28.

Põhja Pank

A.-S.
Tallinnas,
Suur Karja uul. nr. 20, oma majas.
Telegrammi-aadress „Pohipank".
Osakonnad: Tartus, Wiljandis, Wõrus, Abjas, Antslas, Jõhwis ja Türil.

Awarab laduruumid Tallinnas, Ilmel uulitsal nr. 32/34 kaupade mahutamiseks.

Panga warakambrites Tallinnas ja Tartus teraslaekad (Safes) wäärtuste ja dokumentide hoiuks kolmes suuruses wälja üürida.

Ühendused kõigi kodumaa kui ka kõigi suurem. linnadega wäljamaal.

Pank ostab ja müüb kõiksugu wäliswaluutat, maksab hoiusummade pealt 7½—12% aastas, kannab maksuta raha üle teise linna, kus panga osakonnad, ning toimetab kõiksugu pangaoperatsioone kodu- ja wäljamaal.

Kudina wallas

Kasemaa külas wõtab „Kaja" ja „Teataja" tellimisi wastu peremees herra Aug. Elken.

Wõrumaa kooliwalitsus wajab Wõrus awatawale tööstuskoolile (esialgu awatakse ainult puutöö osakond) tehnilise eriharidusega ja praktikaga

JUHATAJAT

Soowiawaldused (tempelmaksustatult) ühes lühikese elulookirjeldusega palutakse saata kooliwalitsusele 10. juuniks s. a. Palgaks on ettenähtud 13.500 mk.

Kooliwalitsus.

Jõgewa alewis

wõetakse

„Kaja" ja „Teataja"

tellimisi ja kuulutusi wastu

M. JAUKERI APTEEGIS.

Räpina wallas

wõtab „KAJA" ja „TEATAJA" tellimisi wastu härra Ed. Kresson, Meelwa külas.

Tartus

wõtab

„Kaja" ja „Teataja"

tellimisi wastu kaupmees härra J. PALLON, Raatuse uulits nr. 42.

Meosaares,

Wiljandimaal, wõtab „KAJA" ja „TEATAJA" tellimisi wastu Anton Tekko.

Ule 3 kuu tellijad saawad hinnaalandust.

Kui on käsiraamatuks **Ploompun** lühendatud

Saksa-Eesti sõnaraamat

siis ei jää keele õppijal sõnagi arusaamatuks. Hind 300 mk. Grammatikat õppinuile on see niisama täielik kui suur wäljaanne, mille hind 600 marka.

Töödotsiwad

6 saarlast — maakuiwatise ehk metsapuhastamise. Teat. kuni 1. juunini Baltiski mnt. nr. 63, M. Rokalmaara.

---

12 H. P.

naftamootor

kahetaktiline „EKVAL" kõlbulik rehepeksumasina, sae-, jahuweski ehk igasuguse teise tööstuse käimapanemiseks, täitsa korras, tööstuse suurenduse tõttu kõigu pealt müüa. Tallinn, Narwa mnt. 18, kontor „Lõhke-Jõud". Tel. 16-20.

Puurkaewude ehituse kontor

Abja-Paluojal Puju majas, waksali juures, wõtab tellimisi wastu puurkaewude ehituse tööde peale, äritunnid igal esmaspäewal.

Uue Antsla

wallas wõtab „Kaja" ja „Teataja" tellimisi wastu herra REINH. WERNIK, Matsi talus.

„KAJA"

üksikuid numbreid müüakse

Girgensoni uul. nr. 1,

puuwiljakaupluses.

A.S. „Ühiselu", trükk Tallinn.